

INHOUD

INLEIDING	2
AANVRAAG TOT ERKENNING	3
PLANNINGSPROCEDURE	4
EVALUATIE MJP 1999 - 2002	6
Inleiding	6
Evaluatie	6
DE OMGEVINGSANALYSE	11
OPDRACHTSVERKLARING	12
Verankering	12
Territorium	12
Achterstelling	13
Programma's	13
Projecten	13
Permanente werkingen	13
Positie	14
DE INTERNE ORGANISATIE	15
VZW	15
Ledenlijst Algemene Vergadering en Raad van Beheer	15
Organogram	15
Relatie met de instellingen	15
Personeel	16
Gewenst personeel	16
Personeelsinzet	16
Opdrachten instituut	17
Kwaliteitsdecreet	18
Buurtwerk	18
Partners	19
Vrijwilligerswerking	19
Financiën	20
Internationale samenwerking	20
Studie	21
Duurzame ontwikkeling en political correctness	21
Public relations	22
Evaluaties	22
Vorming, training en opleiding	22
STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	23
Strategische doelstelling 1	24
Beschrijving	24
Effectindicatoren	25
Operationele doelstellingen	26
Strategische doelstelling 2	32
Beschrijving	32
Effectindicatoren	33
Operationele doelstellingen	34
Strategische doelstelling 3	40
Beschrijving	40
Effectindicatoren	44
Operationele doelstellingen	45
Strategische doelstelling 4	50
Beschrijving	50
Effectindicatoren	50
Operationele doelstellingen	51

INLEIDING

Het document dat hier voorligt is het erkenningdossier van RIMO Limburg voor de periode 2003-2008. Het is het resultaat van een proces dat ongeveer 18 maanden in beslag nam en waarbij zowel de projecten zelf, professionelen en partnerorganisaties betrokken werden.

Het kwam tot stand in nauw overleg met de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen voor maatschappelijk opbouwwerk.

Dit dossier betekent geen breuklijn met het verleden. RIMO Limburg zal ook de komende zes jaren groepen achtergesteld ondersteunen en bekwamen in het versterken van hun eigen weerbaarheid. Dit zal gebeuren op de vertrouwde werkdomeinen leefbaarheid, meervoudige achterstelling en wonen. Deze keuze wordt gemaakt omdat de omgevingsanalyse en de groepen zelf ons blijven aangeven dat het om cruciale hefboven gaat. Tegelijkertijd willen we de opgebouwde expertise van de voorbije jaren niet laten verloren gaan.

Het bovenstaande wil niet zeggen dat het erkenningsdossier geen nieuwe accenten legt. Het tegendeel is waar.

Op het vlak van de werkdomeinen zal langzaam maar zeker het accent wonen sterker worden. Goed en goedkoop wonen blijft ook in Limburg een moeilijk gegeven waar maximale aandacht moet aan besteed worden.

Onder impuls van de Vlaamse Gemeenschap zal de samenwerking met de minderhedensector en dit zowel op de eerste als op de tweede lijn nog intenser worden. De “verenigingen waar armen het woord nemen” worden verder structureel ondersteund.

Ook nieuw in dit erkenningsdossier is de plaats van het Buurtwerk. De dac-regularisatie heeft ervoor gezorgd dat RIMO Limburg op dit ogenblik een viertal buurtwerkers in dienst heeft. Deze werkvorm, zeker gecombineerd met het opbouwwerk, biedt een meerwaarde en zal de komende jaren een steeds grotere plaats in het geheel krijgen.

RIMO Limburg telt op dit ogenblik 28 personeelsleden. De interne organisatiestructuren hebben niet altijd de personeelsgroei kunnen volgen de voorbije jaren. In het kader van dit erkenningsdossier zal ook hieraan gesleuteld worden.

Uitgangspunt en leidraad blijven doorheen dit alles de versterking van de groepen waarmee RIMO Limburg werkt. We kunnen in 2008 alleen maar van een positief resultaat spreken indien zij objectief en subjectief erop vooruitgaan.

We hebben de ambitie om daaraan een bijdrage te leveren. Misschien leggen we maar een steentje in een brede rivier. Maar vele steentjes vormen een dam.

*Jan Ruyters,
voorzitter.*

AANVRAAG TOT ERKENNING

De vzw RIMO Limburg vraagt hierbij, in toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2000 de verlenging van de erkenning als instituut voor maatschappelijk opbouwwerk voor de periode 2003-2008, met als territorium de provincie Limburg. Om de werking uit te voeren die in bijgevoegd erkenningsdossier voorgesteld wordt vragen we een personeelsformatie van 18,3 voltijds equivalent.

We verbinden ons ertoe het bij erkenning goedgekeurde personeel ook werkelijk aan te werven en in dienst te houden.

Jan Ruyters,
Voorzitter.

PLANNINGSPROCEDURE

RIMO Limburg heeft ter voorbereiding van het erkenningsdossier 2003-2008 gekozen voor een planningsproces met een maximale betrokkenheid en afstemming van personeel, beleidsverantwoordelijken en de autonome gesubsidieerde instellingen.

Het proces werd permanent opgevolgd op verschillende niveaus.

De procesgroep werd begin 2001 geïnstalleerd. De groep bestond uit: Claudia Mellebeek (opbouwwerker), Stef Vandebroek (coördinator), Jan Ruyters (voorzitter), Marleen Hus (educatieve medewerker), Rita L' Enfant (Viboso).

Deze groep vergaderde in 2001 vier keer en heeft heel het proces gepland en in de grote lijnen bewaakt.

Het dagelijks bestuur volgde op beleidsniveau de evoluties op en besprak de grote lijnen.

De stafvergadering besprak maandelijks de voortgang. Elke samenkomst met de opbouwwerkers van de autonome instellingen stond het erkenningsdossier op de agenda. Het personeel werd regelmatig al dan niet voltallig betrokken. De raad van beheer legde de grote lijnen vast.

Tenslotte werd er ook nauw overleg gepleegd met de andere riso's en met het VIBOSO.

In de periode tussen januari 2001 en juli 2001 werd vooral werk gemaakt van de evaluatie en het bepalen van missie en doelstellingen.

De evaluatie werd in verschillende stappen gezet. In ieder project heeft een projectevaluatie plaatsgevonden. Dit gebeurde aan de hand van een gespreksschema. Met de veldwerkers (opbouwwerkers en buurtwerkers) zelf werd in het vroege voorjaar een evaluatiemarkt georganiseerd. De resultaten van deze markt werden op papier gezet en door dezelfde personen in een prioriteitenlijst gegoten.

Ook op secretariaats- en stafniveau vond een dergelijke evaluatie plaats.

Het tweedelijnsgebeuren binnen RIMO Limburg werd hoofdzakelijk besproken door het dagelijks bestuur.

Met de opbouwwerkers van de autonome instellingen werd een proces op gang getrokken waarbij de relatie tussen RIMO Limburg en de autonome instellingen centraal stond. Dit proces werd op een dergelijke manier gevoerd zodat de beleidsorganen van de autonome instellingen, indien ze dat wilden, ook konden meepraten.

De evaluatie door derden gebeurde aan de hand van een drietal ronde-tafels. Telkens werden een aantal belangrijke partners samengebracht. Zo kwamen o.a. aan bod: Pric, CAD, Provincie Limburg (tweede directie), lokale partners, Basiseducatie, ... De gesprekspartners werden gekozen zowel op basis van de huidige samenwerkingsverbanden als mogelijke toekomstige partners. Daarnaast werd er tevens op regionale basis geëvalueerd via een viertal gespreksmomenten. Hiervoor werd de ruime welzijnssector uitgenodigd.

Het slotdocument van heel het evaluatiegebeuren werd tenslotte voorgelegd aan de raad van beheer.

De tweede stap die werd gezet in de opbouw van het erkenningsdossier had betrekking op de omgevingsanalyse. Deze analyse werd gemaakt in nauw overleg met de Provincie Limburg, het Pric en de autonome gesubsidieerde instellingen. Regelmatig werd met beide instanties aan tafel gezeten.

De omgevingsanalyse werd op *twee manieren* uitgevoerd.

Het *kwantitatieve* gedeelte bestaat voornamelijk uit cijfermateriaal gebaseerd op bestaande studies en onderzoeken.

Kwalitatief werd er gebruik gemaakt van de ronde tafelgesprekken waarbij naast een evaluatiemoment ook toekomstgericht werd gepraat. Verder vonden er op vier plaatsen regionale panels plaats, waarbij gevraagd werd naar mogelijke verdichtingsmomenten en –punten. Voor de regionale panels werd een brede waaier van actoren uitgenodigd.

Tenslotte werd ook nog in het voorjaar 2001 werk gemaakt van de *missie en doelstellingen*. Ook hier werd vertrokken vanuit de personeelsgroep. De tekst werd nadien besproken op de beleidsorganen van de autonome gesubsidieerde instellingen om tenslotte goedgekeurd te worden door de raad van beheer van RIMO Limburg.

De volgende fase omvatte het bepalen van de werkdomeinen waarrond de opbouwsector de komende jaren zal werken. In de loop van de maanden juli en augustus werd aan ieder personeelslid (met inbegrip van de personeelsleden van de autonome instellingen) gevraagd hierover een aantal suggesties te formuleren. Op basis van deze suggesties en rekening houdend met de evaluaties, de omgevingsanalyse en de huidige programma's werd een eerste voorstel uitgewerkt.

Dit voorstel werd zowel aan het dagelijks bestuur, aan de beleidsinstanties van de autonome gesubsidieerde instellingen als aan het dagelijks bestuur van RIMO Limburg voorgelegd.

Op basis van de opmerkingen werd nadien een definitieve keuze gemaakt.

De laatste stap in het planningsproces omvatte het uitdiepen van een aantal thema's die in de loop van het proces als zijnde belangrijk naar boven zijn gekomen. Dit gebeurde in het najaar 2001 en begin 2002.

Met het Provinciaal Integratiecentrum werd niet alleen inzake de omgevingsanalyse overleg geplaagd. Ook bij de verdere opbouw van het meerjarenplan werd regelmatig samen gezeten.

Het voorjaar 2002 werd gebruikt om de teksten uit te schrijven en nadien voor te leggen aan de beleidsorganen.

EVALUATIE MJP 1999-2002

INLEIDING

In het kader van het meerjarenplan 2003-2008 heeft RIMO Limburg een uitgebreide evaluatie van haar werking op touw gezet. Dit evaluatiegebeuren omvatte verschillende facetten.

De opbouwwerkers evalueerden die aspecten van RIMO Limburg waarmee ze regelmatig geconfronteerd worden via twee vergaderingen en aan de hand van een twintigtal invalshoeken. Hetzelfde gebeurde door de secretariaatsploeg en de staf. Met de opbouwwerkers van de autonome instellingen werd een aparte evaluatie opgezet waarbij de aandacht vooral ging naar de relatie RIMO - instellingen. De opbouwwerkers van de autonome instellingen hadden de gelegenheid om hun evaluatie voor te bereiden in samenwerking met de eigen beleidsorganen.

In de projecten zelf werd er op drie niveau's geëvalueerd:

- ✓ de stuur- en denkgroepen.
- ✓ de doelgroepen.
- ✓ de opbouwwerkers.

Op regionaal vlak werden 4 vergaderingen georganiseerd waarbij professionele krachten verzameld werden die konden terugblikken op de werking van RIMO Limburg de voorbije jaren.

Tenslotte werden drie ronde tafels georganiseerd waarop bevoorrechte getuigen op provinciaal vlak werden samengebracht. Ook zij hebben een aantal bedenkingen geuit.

Dit document geeft alleen de weerhouden aandachtspunten voor het volgend meerjarenplan weer. Het feit dat heel wat aspecten van de werking in dit document niet aan bod komen betekent dat ze globaal positief werden beoordeeld.

EVALUATIE

PROGRAMMABEWAKING

RIMO Limburg heeft in het huidige meerjarenplan twee programma's lopen: meervoudige achterstelling en leefbaarheid in impulsgebieden. Alle ontwikkelde projecten behoren tot één van die twee programma's.

Met de programma's is er op bovenlokaal vlak te weinig gebeurd. Alleen de werkgroep logementsbewoners heeft tot op zekere hoogte aandacht gehad voor het decreet op het kamerwonen, de provinciale situatie inzake kamerwonen en de gemeentelijke reglementeringen.

De werkgroep wijkontwikkeling - die op dit ogenblik niet meer bestaat - hield zich vooral bezig met het methodische aspect.

Vanuit verschillende hoeken wordt er op aangedrongen om in het kader van het nieuwe meerjarenplan een reële werking te ontplooiën vanuit de programma's (werkdomeinen).

MEERVOUDIGE ACHTERSTELLING

In de loop van de jaren heeft meervoudige achterstelling een steeds belangrijker plaats ingenomen in de werking van RIMO Limburg. De samenwerking met Dynamo is hiervan een voorbeeld. Op heel wat momenten wordt gesteld dat hier nog belangrijke uitdagingen voor RIMO Limburg in de toekomst liggen. Deze invalshoek kan zowel geïntegreerd als expliciet aanwezig zijn.

PROJECTEN

Er moet duidelijk meer aandacht gaan naar de projectvoorbereiding. Hoe wordt een project gekozen? Welke informatie is daarvoor nodig? Welke betrokkenheid hebben de verschillende instanties en personen bij de projectvoorbereiding? Op welke manier maken we kenbaar dat nieuwe projecten welkom zijn?

We moeten tevens aan alle betrokkenen vanaf de start van het project meer klaarheid scheppen over de doelstellingen van het project. In het verleden bleek dat de verwachtingen dikwijls te hoog gespannen waren of zeer uiteenliggend waren bij de verschillende actoren: beleid, opbouwwerker, doelgroepen, stuurgroep, ... Wat willen we (maar) bereiken?

Als een project in uitvoering is moet er een betere registratie komen, zodat het in ieder geval en op ieder moment duidelijk is wat de stand van zaken is binnen dat project. In het verleden waren er moeilijkheden bij wisseling van opbouwwerkers, waarbij het voor de nieuwe kracht en RIMO Limburg niet altijd even gemakkelijk was de overdracht te realiseren.

Er is een tekort aan projectgelden. De middelen die op dit ogenblik vanuit de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking gesteld worden om de werkingskosten te financieren zijn te beperkt. Zelfs de aangekondigde verhoging (30.000 fr. per opbouwwerker/per jaar) volstaat niet om bepaalde initiatieven te nemen.

Het huidige meerjarenplan pleit ervoor om rond ieder project een denk- of stuurgroep te creëren. Dergelijke groepen hebben een dubbele functie: ze zijn de plaats bij uitstek waar de opbouwwerker ongedwongen de moeilijke punten in zijn of haar project kan bespreken. Daarnaast kunnen deze groepen iemand afvaardigen naar de beleidsorganen van RIMO Limburg.

We moeten constateren dat de denk- en stuurgroepen heel erg verschillend zijn samengesteld en functioneren. Het is niet altijd duidelijk welke hun positie en functie is. De doorstroming naar de beleidsorganen is moeizaam.

De projectbeëindiging blijft een heikel punt. Dit heeft met verschillende aspecten te maken. Het verschil in perceptie vanaf de start van het project brengt met zich mee dat verschillende actoren een verschillend idee hebben over het langetermijnperspectief. Daarnaast zijn er wijken en groepen, waar we met het opbouwwerk actief zijn en die duidelijk nood hebben aan een meer permanente vorm van ondersteuning zoals het buurtwerk. Verder groeit er ook dikwijls een erg persoonlijke band tussen opbouwwerker en de doelgroep. Het loslaten van die band is voor de beide partijen niet altijd even gemakkelijk.

Het blijft tenslotte erg moeilijk om het eindigheidsperspectief vanaf het begin in een project in te bouwen.

PROJECTRAPPORTERING VERSUS PROJECTCOACHING

De verhouding tussen coaching en rapportering bij projecten creëert voor sommige personeelsleden een spanningsveld. In welke mate moet en kan een project/een opbouwwerker vanuit RIMO Limburg gestuurd worden? In welke mate wordt een project/de inzet van de opbouwwerker volledig bepaald door het plaatselijk gebeuren?

Het spanningsveld komt het sterkst tot uiting in de werkbegeleiding van de opbouwwerker door de educatieve kracht. Is een dergelijk werkbegeleiding een informatief gebeuren of is het een sturend moment?

De intervisie die vanaf september 2000 maandelijks binnen RIMO Limburg georganiseerd wordt krijgt een erg positieve beoordeling. De uitwisseling op methodisch vlak waarbij iedere keer twee opbouwwerkers in een voorbereide situatie een probleem voorleggen aan hun collega's moet volgehouden worden.

COMMUNICATIE BINNEN RIMO LIMBURG

De groei van RIMO Limburg, van enkele personeelsleden naar 28 mensen op dit ogenblik, heeft de manier waarop de interne communicatie verloopt doen veranderen. Er is meer structuur gekomen en er zijn meer concrete afspraken gemaakt. Doorheen dit alles moeten we blijvend aandacht hebben dat de verschillende niveau's binnen het instituut voldoende voeling met elkaar blijven houden. Daarbij moet er uiteraard rekening gehouden worden met de positionering en de mogelijkheden van alle betrokkenen.

VRIJWILLIGERS

RIMO Limburg heeft de voorbije jaren reeds heel wat geïnvesteerd in vrijwilligers. Vooral op het vlak van vorming hebben we via de lessenreeks de laatste drie jaar telkens een aanbod geformuleerd. De werking met vrijwilligers is enkele keren aan bod gekomen op de ploegvergadering. Er is een vrijwilligersverzekering.

De vrijwilligers van RIMO Limburg komen voornamelijk uit de doelgroepen. We bereiken nauwelijks mensen uit de middengroepen. Ook is er nood aan een duidelijker vrijwilligersbeleid. Waar willen we naartoe? Wat is de positie van de vrijwilligers binnen RIMO Limburg? Gaan we actiever recrutereren? De samenwerking met Dynamo heeft deze vragen nog versterkt.

LOKAAL BELEID

Via haar werking komt RIMO Limburg op een of andere manier de verschillende beleidsniveau's in Vlaanderen tegen. De contacten met het lokaal beleid leveren de meeste spanningsvelden op. Bewust of onbewust oefent een lokaal bestuur altijd druk uit op een project en de opbouwwerker. Ze zijn betrokken partij en hebben op een of andere manier verwachtingen. Dit spanningsveld wordt nog versterkt op het moment dat dit lokaal bestuur ook eigen middelen inzet in hetzelfde project.

De vraag naar de onafhankelijkheid van de opbouwwerker, hoe ver men moet gaan in het ondersteunen van de burger is zo oud als het opbouwwerk zelf, maar bestaat nog steeds.

BUURTWERK

De nood aan buurtwerk wordt steeds meer voelbaar. Op een aantal plaatsen in deze provincie is het sociaal weefsel zo zwak en zal het waarschijnlijk altijd zo zwak blijven dat een permanente ondersteuning meer dan gerechtvaardigd is.

Het opbouwwerk kan op dit ogenblik deze functie onvoldoende invullen. Het projectmatig werken staat dit niet toe. De dac-regularisatie heeft ervoor gezorgd dat buurtwerk vanaf januari 2001 de facto door RIMO Limburg gebeurt. Bijkomende middelen van de Vlaamse Gemeenschap of andere besturen zijn noodzakelijk om een aantal situaties in Limburg permanent op te vangen en te ondersteunen. De plaats van het buurtwerk moet terug op de agenda komen in de gesprekken met de Vlaamse Gemeenschap.

POSITIE VAN DE OPBOUWWERKER

Ondanks de inspanningen van RIMO Limburg om opbouwwerkers te ondersteunen ervaren een aantal veldwerkers hun positie toch als erg eenzaam. Ze missen dagdagelijkse uitwisseling en samenwerking. Op dit ogenblik werken een aantal opbouwwerkers reeds nauw samen in hetzelfde territorium, maar aan verschillende projecten. Er is een vraag om in de toekomst opbouwwerkers, met duidelijke onderscheiden en afgelijnde taken, aan hetzelfde project te laten werken.

EUROPA

Eerder sporadisch heeft RIMO Limburg de voorbije jaren op Europees niveau enkele initiatieven ontwikkeld. Dit gebeurde in samenwerking met de collega's uit de provincie Antwerpen (Priso) en met de (opbouw)instituten in Nederland (Noord-Brabant en Limburg).

Er is vraag om op dit niveau actiever te worden. De opbouwsector in Vlaanderen is via het Combined Buro op Europees vlak gestructureerd. Deze inrijpoort kan o.a. gehanteerd worden. Ook de verschillende Europese fondsen bieden een mogelijkheid tot een actievere benadering.

PR-BELEID

Uit de evaluatie blijkt dat bepaalde uitzichten van RIMO Limburg bij bepaalde groepen een zekere bekendheid hebben. RIMO Magazine en de projectwerking hebben daartoe vooral bijgedragen. Ook de werking rond de logementsbewoners heeft de nodige weerklank gevonden. Een globaal PR-beleid ontbreekt echter. Hierrond zal eerst een visie moeten ontwikkeld worden die daarna de komende jaren stelselmatig geïmplementeerd wordt.

Zo is er duidelijk de vraag om de methodische ervaring die RIMO Limburg de voorbije jaren opgedaan heeft door te geven.

STUDIEWERK

Er wordt gepleit voor het blijvend uitvoeren van studiewerk. Dit studiewerk moet op de eerste plaats ten dienste staan van de concretere initiatieven van RIMO Limburg. Maar ook ruimer wil RIMO Limburg inzake achterstelling het nodige studiewerk opzetten. Dit betekent dat ook derden een beroep kunnen doen op RIMO Limburg hiervoor. Studiewerk moet binnen RIMO Limburg zelfbedruipend zijn.

PARTNERS

RIMO Limburg werkt in de verschillende projecten en op de tweede lijn samen met een aantal partners. We denken daarbij aan CAD, Basiseducatie, CMGJ, enz. Een aantal van deze partners geven aan dat de samenwerking structureler moet georganiseerd worden.

EVALUATIE

Het evaluatiegebeuren in het kader van de opbouw van het meerjarenplan 2003-2008 wordt positief beoordeeld. Er is vraag naar meer tussentijdse evaluaties en dit op alle niveau's.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid moet het leidmotief zijn dat het handelen van RIMO Limburg bepaalt. Daarbij is het langetermijnperspectief van cruciaal belang. Het projectmatig handelen moet hieraan o.a. getoetst worden.

DE OMGEVINGSANALYSE

RIMO Limburg heeft ter voorbereiding van het erkenningdossier heel wat aandacht besteed aan de omgevingsanalyse. De tekst van deze analyse wordt gepubliceerd als bijlage. De omgevingsanalyse valt uiteen in twee gedeeltes. Het kwantitatieve luik werd aangemaakt door de tweede directie van de provincie Limburg en bevat een aantal belangrijke kerncijfers die op een of andere manier in verband staan met achterstelling. Het kwalitatieve luik omvat een viertal regionale gesprekken en drie rond-de-tafel gesprekken. De deelnemers aan deze gesprekken kwamen uit verschillende hoeken en werden ook toekomstgericht gekozen.

De wellicht belangrijkste conclusie uit dit geheel is het feit dat de aandacht voor de leefbaarheid in impulsgebieden en voor meervoudige achterstelling blijvend moeten zijn. Dit heeft te maken met een dubbel element: de verdichting blijft hier ondanks alle inspanningen een belangrijke rol spelen en tevens heeft het maatschappelijk opbouwwerk in Limburg een erkende expertise opgebouwd.

Een belangrijke kanttekening die herhaaldelijk terugkomt is het feit dat we duidelijk met een aantal territoria zitten waar het sociaal weefsel zo zwak is en waarschijnlijk altijd zal zijn zodat er moet nagedacht worden over vormen van permanente ondersteuning. Dit erkenningsdossier kan dan ook geen breuk met het verleden betekenen.

Verder valt het op dat zowel via het kwantitatieve als het kwalitatieve luik wonen in deze provincie toch naar boven komt drijven als een cruciale hefboom inzake de bestrijding van achterstelling en het werken aan weerbaarheid.

Het projectoverstijgend werken – wat ook uit de evaluatie van het huidige meerjarenplan blijkt – moet versterkt worden. De consolidatie van de resultaten kan immers sterker zijn op het ogenblik dat men met burgers gelijkaardige situaties over verschillende territoria heen gemeenschappelijk kan benoemen, aantonen en behandelen. Oplossingen liggen immers dikwijls op het bovenlokale vlak. De ontwikkeling van netwerken moet in dit kader gesitueerd worden.

Ook de aandacht voor minderheden en mobiliteitsproblematieken, aanvullend op hetgeen gespecialiseerde organisaties reeds doen, krijgen in het kwalitatieve luik de nodige weerklank.

Het maatschappelijk opbouwwerk, waarvoor het staat en wat het doet, is voor velen tevens nog te weinig zichtbaar. Ondanks het RIMO-magazine wordt er gevraagd om duidelijk aan te geven wat de opdracht en de positionering van de sector en de werksoort is.

OPDRACHTSVERKLARING

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende autonome instellingen willen het maatschappelijk opbouwwerk en het buurtwerk in Limburg uitbouwen. Het opbouwwerk stelt zich tot doel op een professionele wijze projecten en basiswerkingen te ondersteunen, te coördineren en zelf op te zetten. We willen de belangen van deze initiatieven en van de betrokken bevolkingsgroepen mede behartigen.

In het bijzonder willen we in Limburg achtergestelde groepen bekwaam en organiseren om hun collectieve problemen te formuleren, te analyseren en aan te pakken. We proberen hen tevens te ondersteunen om hun aanspraken op een rechtmatig deel in goederen en diensten te bepleiten en te bekomen.

De sector zet zich in om de dialoog met achtergestelde groepen te organiseren. Het behoort tot de opdracht om met hen concrete werkingen op te zetten die er moeten toe leiden dat vernieuwende en structurele oplossingen uitgedacht en uitgewerkt worden. We betrekken alle mogelijke actoren die een bijdrage kunnen leveren.

Het opbouwwerk wil zich herkenbaar en bereikbaar opstellen voor de doelgroepen en samenlevingsverbanden waarvoor het zich inzet.

Het opbouwwerk streeft, samen met anderen, naar het verhogen van het democratisch gehalte van de samenleving.

VERANKERING

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende autonome instellingen werken binnen het kader van het decreet op het maatschappelijk opbouwwerk. Daarnaast gaat het opbouwwerk samenwerkingsverbanden aan met andere partners, (functionele) besturen en overheden.

Via een netwerk van contacten met individuen en groepen wil het opbouwwerk zich herkenbaar en bereikbaar opstellen voor de doelgroepen en samenlevingsverbanden waarvoor het zich inzet.

Het opbouwwerk dient gedragen te worden door een dynamisch vrijwilligerskader dat bereid is verantwoordelijkheden op te nemen.

TERRITORIUM

RIMO Limburg en de autonome door de Vlaamse Gemeenschap erkende en gesubsidieerde instellingen bestrijken heel de provincie Limburg.

ACHTERSTELLING

De werking van het opbouwwerk is op de eerste plaats gericht op de bestrijding van maatschappelijke achterstelling in het algemeen en van specifieke groepen en burgers in de samenleving. Het zijn mensen die op grond van hun maatschappelijke situatie niet of onvoldoende kunnen deelnemen aan deze samenleving en/of gebruik maken van een aantal fundamentele basisrechten en/of maatschappelijke dienstverlening.

Het opbouwwerk in Limburg schaart zich achter de definitie van het begrip achterstelling zoals omschreven in het decreet betreffende de erkenning en subsidiering van maatschappelijk opbouwwerk. Het gaat om die problemen waardoor achtergestelde groepen door een opeenstapeling van factoren onvoldoende kansen hebben op ontplooiing en op participatie aan het maatschappelijk leven en bedreigd worden in hun welzijn. De achterstelling doet zich bij een groep mensen voor en op voldoende verdichte en structurele wijze in een territoriaal omschrijfbaar eenheid.

PROGRAMMA'S

Het opbouwwerk werkt aan de hand van programma's. Programma's zijn een geheel van projecten en andere activiteiten toegespitst op een bepaalde problematiek, met aanduiding van doelgroepen en werkgebieden. Het opbouwwerk is niet bij machte om op eigen kracht alle sociale uitsluiting te bannen en de hele lokale samenleving te dynamiseren. Dit betekent het leggen van een beperkt aantal prioriteiten. Omwille van de beperkte middelen, de efficiëntie, de ervaringsopbouw en de herkenbaarheid kiest het opbouwwerk in Limburg voor een beperking van het aantal programma's.

PROJECTEN

Voor het opbouwwerk is het projectmatig werken het eerste uitgangspunt. Dit projectmatig werken is tegelijkertijd methodiek en middel. Het moet ingekaderd worden in een ruimer programma gericht op het bestrijden van achterstelling. Bij het opzetten van projecten letten we erop dat er een voldoende inbedding is in de lokale samenleving. Het opbouwwerk is daarbij op de eerste plaats aangewezen op basiswerkingen. Ook de samenwerking met partnerorganisaties in het maatschappelijk middenveld is belangrijk.

De keuze voor het projectmatig werken roept de spanning op tussen proces en product. De sector erkent en verrekent beiden.

PERMANENTE WERKINGEN

De dac-regularisatie, die met ingang van 1 januari 2001 plaats vond, heeft ervoor gezorgd dat de sector in Limburg de facto ook buurtwerkactiviteiten opzet. Dergelijke werkingen zijn al dan niet gekoppeld aan plaatselijk opbouwwerk.

Het opbouwwerk in Limburg wenst deze werkingen als dusdanig te behouden en indien haalbaar uit te breiden. De ervaring te velde leert ons dat de projectmatige aanpak in sommige situaties onvoldoende of te beperkt is en dat een eerder permanente ondersteuning noodzakelijk blijkt. Werkvormen als buurtwerk, basisschakels moeten bijgevolg in de toekomst een volwaardige plaats krijgen binnen de sector opbouwwerk.

POSITIE

Het opbouwwerk kiest er op de eerste plaats voor achtergestelde bevolkingsgroepen op een directe wijze te ondersteunen om hun gezamenlijke problemen en verzuchtingen te formuleren en daadwerkelijk aan oplossingen te werken. De voornaamste taakstelling van de opbouwwerkers ligt in het rechtstreeks werken met deze groepen, in het organiseren van de dialoog en in het opzetten van concrete werkingen met hen. Uitgangspunt vormen ervaringen, situaties en levensomstandigheden die meerdere mensen kunnen delen. Het referentiepunt ligt bij de doelgroep.

Anderzijds en in functie van het voorgaande, betreft het opbouwwerk actoren die een bijdrage kunnen leveren tot probleemoplossing en structurele verandering in een doelgericht oplossingskader. Het werken met andere partners stoelt op een stevige basiswerking en wordt door de doelgroep mee ingevuld.

De tweedelijnsfunctie van RIMO Limburg omvat verschillende aspecten. RIMO Limburg vertegenwoordigt en behartigt de belangen van de sector, bestudeert de achterstellingsthematiek in de provincie en vertaalt de inzichten en ervaringen van de eerste lijn naar het beleid en derden toe. Het instituut adviseert en ondersteunt verder lokale en bovenlokale besturen in hun beleid ten opzichte van achtergestelde groepen. Op die manier groeit RIMO Limburg verder uit tot een kennis- en ervaringscentrum inzake participatie en emancipatie van achtergestelde groepen.

DE INTERNE ORGANISATIE

VZW

Sinds het laatste jaarverslag zijn er geen wijzigingen aangebracht aan de statuten, het huishoudelijk reglement en in de samenstelling van de vzw.

In de bijlage bevinden zich de statuten, het huishoudelijk reglement en de bij de griffie van de rechtbank eerste aanleg ingediende ledenlijst.

LEDENLIJST ALGEMENE VERGADERING EN RAAD VAN BEHEER

De ledenlijst van de algemene vergadering en de raad van beheer is als bijlage toegevoegd, samen met de bewijsstukken van de griffie.

De samenstelling van beide beleidsorganen is van die aard dat hoogstens 2/3 van de leden van hetzelfde geslacht zijn.

ORGANOGRAM

Het organogram van RIMO Limburg, zoals in 2002 gehanteerd, is geënt op de organisatiestructuur zoals hij tien jaar geleden werd uitgetekend. Vanaf midden 2001 werd er binnen het instituut denkwerk verricht om deze structuren te actualiseren. Het is de bedoeling dit proces in de loop van 2002 af te ronden en dan stelselmatig te implementeren. Centrale leidraad binnen het hele proces is het verkrijgen van een duidelijke, werkbare structuur met een efficiënte communicatie.

RELATIE MET DE INSTELLINGEN

De relatie met de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen is tweevoudig. Op beleidsniveau zijn de instellingen vertegenwoordigd in de algemene vergadering van RIMO Limburg. De coördinator van RIMO Limburg is op zijn beurt lid van de algemene vergadering van Opbouwwerk Noord-Limburg en de raad van beheer en de algemene vergadering van Streekontwikkeling West-Limburg.

Verder wordt hij twee keren per jaar uitgenodigd op de beleidsorganen van Buurtopbouwwerk Meulenberg.

Op personeelsniveau bestaat er een dubbel overleg. De opbouwwerkers van de instellingen komen minstens drie keer per jaar samen met de coördinator van RIMO Limburg. Op de agenda staan voornamelijk de bespreking van beleidsontwikkelingen en de toepassing hiervan binnen de instellingen. Het voorbije jaar waren op dat vlak het kwaliteitsdecreet en het erkenningsdossier 2003-2008 de belangrijkste vergaderpunten.

Daarnaast worden de opbouwwerkers van de autonome instellingen permanent uitgenodigd op het werkersoverleg. Dit overleg brengt alle buurt- en opbouwwerkers uit Limburg samen. Het werkersoverleg gaat een tweetal keren per jaar door en omvat voornamelijk methodische en inhoudelijke punten.

De opbouwwerkers van de autonome instellingen worden ook in de toekomst verder systematisch uitgenodigd te participeren aan al dan niet tijdelijke werkgroepen.

Op het vlak van gemeenschappelijke vorming wordt rekening gehouden met de wensen van de opbouwwerkers van de autonome instellingen. De vorming wordt systematisch voor hen opengesteld.

RIMO Limburg geeft jaarlijks een advies aan de administratie van de Vlaamse Gemeenschap over de jaarplannen van de instellingen. Dit advies biedt ieder jaar de kans om met de instellingen en de betrokken medewerkers te overleggen over de toekomstplannen.

RIMO Limburg organiseert, indien de betrokken instellingen dit wensen, een werkbegeleiding voor de opbouwwerkers van de autonome instellingen. De opbouwwerker van Streekontwikkeling West-Limburg wordt begeleid.

Streekontwikkeling West-Limburg en RIMO Limburg zetten beiden een deeltijdse opbouwwerker in het project Halheide te Heusden-Zolder.

PERSONEEL

Het overzicht van het personeel in dienst op 30 juni 2002 is als bijlage toegevoegd.

GEWENST PERSONEEL

RIMO Limburg schaart zich achter de programmatiernormen zoals overeengekomen binnen Feso. Op korte termijn is het wenselijk het aantal educatieve krachten (op dit ogenblik 1,5 FTE) uit te breiden met minstens een 8/10 kracht.

Daarnaast is RIMO Limburg ook de komende jaren bereid om in opdracht en in samenspraak met lokale en andere besturen opbouwwerkers en buurtwerkers in te zetten. Hiertoe zal met ieder betreffend bestuur een convenant opgesteld worden waarbij de wederzijdse rechten en plichten vastgelegd worden. Er zal op toegezien worden dat dergelijke projecten betrekking hebben op opbouwwerk en/of buurtwerk.

PERSONEELSINZET

RIMO Limburg kiest er uitdrukkelijk voor om opbouwwerkers en buurtwerkers maximaal op de eerste lijn in te zetten. Het streefdoel daarbij is dat effectief 80% van de te besteden tijd naar het project gaat. De overige 20% worden besteed aan omkaderingsactiviteiten, administratie en vorming.

Opbouwwerkers en buurtwerkers hebben indien mogelijk een locatie binnen het territorium waar het project gelegen is.

Rond iedere opbouwwerker en buurtwerker wordt tevens in een of andere vorm een denk- of stuurgroep geïnstalleerd. Deze denkgroep bestaat uit plaatselijke vertegenwoordigers, deskundigen, personeelsleden van RIMO Limburg. De denkgroep volgt het plaatselijk proces gedetailleerd op en geeft adviezen aan RIMO Limburg. Vanuit de denkgroep kunnen personen afgevaardigd worden naar de beleidsorganen van RIMO Limburg.

RIMO Limburg kiest er voor om in de toekomst indien mogelijk opbouwwerkers en buurtwerkers maximaal in team-verband in te zetten. Dit teamverband kan verschillende vormen aannemen. Een team kan bestaan zowel uit personeelsleden van RIMO Limburg zelf als uit personeelsleden van andere organisaties. We denken daarbij op de eerste plaats aan de opbouwwerkers van de autonome instellingen, lokale integratiediensten, straathoekwerk, jongerenwerk enz.. In engere vorm kan een team ook bestaan uit louter en alleen personeelsleden van RIMO Limburg. Een team kan verder meerdere projecten beslaan of zich juist concentreren op één project. In iedere situatie moet het duidelijk zijn wie wat doet en wie welke verantwoordelijkheid en bevoegdheid heeft.

Op het vlak van vorming heeft RIMO Limburg, in samenspraak met Viboso en de andere riso's een VTO-beleid ontwikkeld. Dit beleid zal in de toekomst stelselmatig verder ontwikkeld worden.

OPDRACHTEN INSTITUUT

RIMO Limburg zal, zoals vervat in het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2000, het beleid inzake *maatschappelijk opbouwwerk bevorderen*.

Op Vlaams niveau zal dit gebeuren in nauw overleg met de andere riso's en Viboso en dit binnen het kader van het FESO. Op provinciaal vlak zal dit o.a. gebeuren in overleg met de directie welzijn en gezondheidszorg van de provincie Limburg. Tenslotte blijft RIMO Limburg lokale besturen benaderen om het opbouwwerk en het buurtwerk te bevorderen en te ondersteunen. De eerste jaren zal dit laatste extra aandacht krijgen omwille van het aflopen van de SIF-projecten.

Doorlopend zal er veel aandacht besteed worden aan *de voorbereiding en de uitvoering van projecten*. In 2002 heeft RIMO Limburg voor de eerste keer opbouwwerkers en buurtwerkers in startende projecten systematisch samengebracht met de bedoeling de ervaringsuitwisseling te stimuleren. De positieve evaluatie betekent dat deze manier van werken binnen het instituut systematisch zal herhaald worden.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de projecten ligt op de eerste plaats bij de opbouwwerkers zelf.

Ze worden daartoe op verschillende vlakken ondersteund en begeleid. Op de eerste plaats voorziet het RIMO in een werkbegeleiding van iedere veldwerker. Frequentie, vorm en werkbegeleider kunnen verschillend zijn en worden aangepast aan de situatie. De verantwoordelijkheid van de werkbegeleiding ligt bij de educatieve kracht. Vormen van supervisie behoren tot de mogelijkheid. In de mate van het mogelijke wordt rond ieder project een denk- of stuurgroep gevormd. Dergelijke groepen moeten toelaten dat de lokale kennis en ervaring maximaal benut worden. Het maakt de inbreng van lokale besturen en specifieke kennis mogelijk.

Beleidsmatig zullen er regelmatig contacten georganiseerd worden tussen beheerders van RIMO Limburg en het veldwerk. Zowel de algemene vergadering als de raad van beheer van RIMO Limburg zullen regelmatig van te velde vergaderen. Jaarlijks worden alle veldwerkers op het dagelijks bestuur individueel uitgenodigd om hun projectplannen voor het daaropvolgende jaar te komen toelichten. Iedere twee jaar doen de voorzitter en de coördinator een rondgang bij alle personeelsleden om hun individuele situatie grondig te bespreken. Tenslotte vindt er minstens jaarlijks een overleg plaats met de vakbondsafgevaardigde.

De *coördinatie* van de projecten gebeurt via de diverse overlegkanalen binnen RIMO Limburg. De staf is daarbij het geëigende orgaan om permanent aandacht te hebben voor samenhang en uitwisseling.

RIMO Limburg zal jaarlijks *advies* uitbrengen over alle jaarplannen, die vanuit het werkingsgebied Limburg, ingediend worden. Dit advies wordt geformuleerd door de raad van beheer. In het verleden heeft RIMO Limburg, in samenspraak met de autonome instellingen daartoe een geëigende systematiek ontworpen, waarbij gewerkt wordt met een pre-advies. Deze methode van werken zal gehandhaafd blijven.

De *consolidatie* van de bereikte projectresultaten blijft een permanente bekommernis. De ervaring van het verleden leert dat het niet altijd evident is een project, af te ronden, over te dragen of te verzelfstandigen. Zowel van de kant van de organisatie als van de doelgroep wekt dit, al dan niet terecht, weerstand op.

Bij het gelijktijdig aflopen van een aantal projecten zal een ad hoc werkgroep geïnstalleerd worden waarbij de ervaringsuitwisseling centraal staat.

De *inhoudelijke ondersteuning en de methodische begeleiding* van de opbouwwerkers en de buurtwerkers (eigen personeel, autonome instellingen en derden) is de verantwoordelijkheid van de educatieve medewerkers.

KWALITEITSDECREET

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen werken de komende jaren verder aan het kwaliteitshandboek en de concrete invulling. In de loop van 2003 zal een eerste stand van zaken opgemaakt worden, waarbij voor iedere sectorspecifieke kwaliteitseis wordt aangegeven welke stappen gezet zijn en nog moeten gezet worden.

Het kwaliteitshandboek wordt in 2004 gefinaliseerd.

BUURTWERK

Zoals reeds aangegeven in de “missie en doelstellingen” kiest RIMO Limburg er uitdrukkelijk voor om het buurtwerk in Limburg te organiseren, coördineren en te ondersteunen. Al dan niet in samenwerking met het opbouwwerk vormt het buurtwerk een onmisbare schakel in het versterken van het sociaal weefsel in zwakkere buurten. De wisselwerking tussen buurtwerk en opbouwwerk betekent voor beiden een meerwaarde.

RIMO Limburg heeft via de dac-regularisatie op dit ogenblik vier buurtwerkers in dienst. Via de inbreng van lokale en bovenlokale besturen wenst RIMO Limburg dit aantal uit te breiden en binnen het instituut een volwaardige werking uit te bouwen.

Een eigen visie op buurtwerk zal de komende jaren verder uitgewerkt worden. RIMO Limburg wenst uit te groeien tot een kenniscentrum ter zake.

PARTNERS

RIMO Limburg heeft in de loop van de voorbije jaren een heel netwerk van partners ontwikkeld. RIMO Limburg wil dit netwerk de komende jaren nog versterken. Daarbij zal op de eerste plaats veel aandacht gaan naar de samenwerking met de minderhedensector. Beide sectoren zijn op dit ogenblik vertegenwoordigd in elkaars structuren. De coördinator maakt deel uit van het (vast bureau) van de migrantenraad en vanuit de Pric zit een afgevaardigde in de raad van beheer van RIMO Limburg. Regelmatig en in nauw overleg met de Pric zal RIMO Limburg contact hebben met het overleg van de lokale integratiediensten, de cellen woonwagenwerk en vluchtelingen. In het veld zal er nauw worden samengewerkt.

Een bevoorrechte relatie wenst RIMO Limburg ook te blijven onderhouden met de verenigingen waar armen het woord nemen. Indien gewenst en mits de nodige afspraken blijft RIMO Limburg ook in de toekomst bereid zowel de verenigingen zelf als het samenwerkingsverband Dynamo te ondersteunen.

VRIJWILLIGERSWERKING

RIMO Limburg heeft de voorbije jaren een bescheiden vrijwilligerswerking uitgebouwd. Deze werking zal verder uitgebouwd worden.

Voor RIMO Limburg vormen de vrijwilligers het fundament waarop de organisatie bouwt. Zij zijn terug te vinden in de projecten zelf, maar ook op het beleidsniveau.

Op het vlak van de projectwerking vormen vrijwilligers de basis van de werking. Zij participeren door deelname aan de vergaderingen en via praktische inzet. Samen met de professionelen en in het kader van de werking van het instituut, bepalen zij de richting van het project.

Vrijwilligers uit de projecten kunnen via de denk- en stuurgroepen doorstoten naar de beleidsorganen van RIMO Limburg.

RIMO Limburg zal ook de komende jaren veel aandacht besteden aan de vorming van de vrijwilligers. Wijkcomités en basisgroepen worden blijvend uitgenodigd om aan te geven welke behoeften op dit vlak hebben.

RIMO Limburg zal verder een attentiebeleid ontwikkelen waarbij vrijwilligers op verschillende plaatsen en verschillend niveau's de nodige waardering krijgen.

In het kader van de internationale samenwerking zal ook aan vrijwilligers de mogelijkheid geboden worden te participeren aan ervaringsuitwisseling.

FINANCIËN

De subsidiëring vanuit de Vlaamse Gemeenschap werd in 2001 verbeterd maar blijft ontoereikend. De verhouding loonkost/werkingskost is niet evenwichtig. Dit betekent dat de werkingskosten onvoldoende opbouw van reserves toelaten om extra uitgaven of voorzieningen te doen, of om onverwachte kosten op te vangen. Voor extra uitgaven is RIMO Limburg verplicht om op zoek te gaan naar bijkomende inkomsten. De diverse subsidiekanalen werken met een saldo-afrekening zodat RIMO Limburg een groot gedeelte van de loon en werkingskosten moet voorfinancieren. Om de uitbetaling van de lonen garant te stellen wordt er jaarlijks een overbruggingskrediet aangegaan, wat dan weer bijkomende kosten met zich meebrengt.

Dit noopt RIMO Limburg tot een strak centraal financieel beleid, waarbij heel wat aandacht en energie zal gaan naar het aanboren van andere bronnen. Om de voorfinanciering te verminderen is het noodzakelijk dat RIMO Limburg bij toekomstige overeenkomsten voorziet dat de voorschotten meer gespreid zijn, zodat het positieve saldo beperkt wordt.

De groei van RIMO Limburg vereist een permanente budgetcontrole van inkomsten en uitgaven. Projectuitgaven moeten gespreid gebeuren en tijdig voorzien worden om te vermijden dat we op het einde van het jaar met overschotten zitten die niet overdraagbaar zijn naar het volgend werkjaar.

De Vlaamse Gemeenschap overweegt om vanaf 2003 met een enveloppefinanciering te starten. Dit zou de overbruggingsproblemen moeten terugschroeven. Belangrijk is de invulling van deze vorm van financiering.

Ter ondersteuning van het financieel beleid zal de werkgroep fondsen verder actief blijven. Deze werkgroep, die adviserend is ten opzichte van het beleid, gaat na voor welke projecten en initiatieven van het RIMO extra-middelen kunnen aangetrokken worden.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

RIMO Limburg is ervan overtuigd dat internationale samenwerking een verrijking kan zijn. De uitwisseling van ideeën en ervaringen en dit zowel op het niveau van doelgroepen, personeelsleden als beleidsverantwoordelijke kan positief zijn. Het startpunt ligt in het feit dat Limburg deel uitmaakt van de Euregio en het Benelux Middengebied.

Via de screening van Europese programma's en contacten met niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking zal nagegaan worden welke mogelijkheden bestaan en hoe daarvan kan gebruik gemaakt worden. Ervaringsuitwisseling, werkstages en vorming behoren tot de mogelijkheid.

In eigen land zal RIMO Limburg blijven samenwerken met minderheden en meer specifiek met vluchtelingen.

STUDIE

RIMO Limburg heeft de voorbije jaren altijd aandacht gehad voor studie. We willen deze lijn doortrekken.

Dit betekent op de eerste plaats dat medewerkers aangemoedigd worden en de ruimte krijgen via vorming en andere kanalen hun inzichten en kennis aan te scherpen. Binnen RIMO Limburg zullen op regelmatige basis lesgroepen opgestart worden. De mogelijkheden voor educatief verloop kunnen benut worden. Stages worden overwogen.

Verder wordt er binnen ieder (startend) project een studiefase ingebouwd. De omgevingsanalyse is inherent gebeuren aan ieder project. Ook projectoverstijgend studiewerk – bijvoorbeeld de situatie van de kamerbewoners in Limburg – behoort tot de mogelijkheden.

Indien de middelen ter beschikking staan is RIMO Limburg ook bereid studiewerk voor derden uit te voeren. Uitgangspunt daarbij is altijd dat dit studiewerk in het verlengde van de opdrachten van het instituut moet liggen.

DUURZAME ONTWIKKELING EN POLITICAL CORRECTNESS

Duurzame ontwikkeling en political correctness vormen de leiddraden van het denken en handelen binnen RIMO Limburg.

Duurzame ontwikkeling stelt dat ieder handelen ingegeven moet worden met het oog op de welvaart en het welzijn van de toekomstige generaties. Bijgevolg heeft het zowel een ecologische als een sociaal-economische dimensie. Het omvat enerzijds een strijd tegen sociale uitsluiting en anderzijds een gevecht tegen ecologisch verval. De bescherming van het milieu is onlosmakelijk verbonden met de strijd tegen de armoede.

RIMO Limburg wil in dit kader de komende jaren binnen de organisatie een aantal stimuli geven die het duurzaam gebruik van middelen en materialen stimuleren. We denken daarbij aan het gebruik van het openbaar vervoer, het fietsgebruik, de aankoop van rechtvaardige producten, het ethisch omspringen met geldmiddelen. Ook binnen de projecten willen we aandacht hebben voor het ecologische aspect binnen de samenleving. De directe invloed op de woonomgeving zal daar het uitgangspunt zijn.

De werkdomeinen die het maatschappelijk opbouwwerk in Limburg bestrijken en de keuze van de doelgroepen stellen de bestrijding van maatschappelijke achterstelling centraal. Dit betekent dat ook de sociaal-economische dimensie aan bod komt.

Political correctness betekent voor RIMO Limburg dat heel het doen en laten moet doordrongen zijn van het rechtvaardigheidsideaal. Zowel intern in de organisatie als de externe relaties moeten beheerst worden door dit principe.

PUBLIC RELATIONS

Uit de omgevingsanalyse is duidelijk gebleken dat de opdracht, positionering en visie van RIMO Limburg meer uitgedragen moet worden. De komende jaren zal daar de nodige aandacht aan besteed worden. Zo zal het publicatiebeleid opnieuw ingevuld worden en komt er een nieuwe website

EVALUATIES

RIMO Limburg wil in de toekomst nog meer aandacht besteden aan evaluatie. Inhoudelijk willen we evalueren op het niveau van het project en op het niveau van de globale organisatie.

Op het niveau van het project is de jaarlijkse projectplanning in het kader van het jaarplan het centrale uitgangspunt. Naar aanleiding van het opstellen van het jaarplan wordt door de opbouwwerker een evaluatiefiche ingevuld.

Bij de afloop van een project volgt een grondige eindevaluatie met betrokkenheid van alle partners in het project. Een schriftelijke rapportering ten behoeve van de beleidorganen is het resultaat.

Op het niveau van de globale organisatie zal eind 2005 een evaluatieproces afgerond zijn en voorgelegd worden aan de raad van beheer. De aanloop van het nieuw meerjarenplan vormt de gelegenheid voor een tweede evaluatie.

Personeelsleden zullen jaarlijks geëvalueerd worden. Dit zal gebeuren aan de hand van duidelijke en schriftelijk vastgelegde procedures. De evaluatie gebeurt door de direct leidinggevende.

VORMING, TRAINING EN OPLEIDING

In samenspraak met Viboso en in nauw overleg met het personeel heeft RIMO Limburg de voorbije jaren een eigen VTO-beleid ontwikkeld. Dit beleid wordt de volgende jaren stelselmatig geïmplementeerd en eventueel bijgestuurd.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

---

1. RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen versterken de leefbaarheid in impulsgebieden.
2. RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen versterken de positie van meervoudig achtergestelden.
3. RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen verbeteren de woonsituatie van achtergestelden.
4. RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen versterken de kwaliteit van de eigen werking.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen versterken de leefbaarheid in impulsgebieden in Limburg.

BESCHRIJVING

LEEFBAARHEID

De leefbaarheid van een impulsgebied kan zowel getoetst worden aan objectieve criteria als aan subjectieve belevingsfactoren. De subjectieve beleving kan bovendien erg verschillen van persoon tot persoon. In het opbouwwerk staat de bewonersbeleving centraal. Ze is niet alleen vertrekpunt, maar ook motor voor nieuwe opbouwwerkprocessen.

IMPULSGEBIEDEN

Impulsgebieden zijn kleinschalige territoria met een concentratie aan achterstellingfactoren (zie programma meervoudige achterstelling). In deze impulsgebieden stellen zich vaak problemen rond de leefbaarheid. De term “impulsgebied” moet voorkomen dat we te vlug een onbedoeld stigmatiserend effect gaan ontwikkelen. Niemand vindt het prettig dat zijn of haar wijk bestempeld wordt als achtergesteld of kansarm. De keuze voor de term geeft tevens aan dat we de nadruk willen leggen op de aanwezige positieve krachten, zowel binnen als buiten de wijk. We opteren hierbij voor een samenwerkingsmodel waarbij bewoners en wijkgerichte actoren samenwerken aan de verbetering van de leefbaarheid.

DE VERDICHTING IN LIMBURG

In Limburg kunnen heel wat territoria omschreven worden als impulsgebieden. Bij de uiteindelijke keuze van de werkterritoria wenst het opbouwwerk zich niet alleen te laten leiden door een subjectieve benadering, ofschoon subjectieve oordelen een grote rol spelen in de leefbaarheid van wijken. De subjectieve oordelen over leefbaarheid dienen te worden geconfronteerd met objectieve feiten en gegevens inzake achterstelling.

Een instrument voor het meten van de verdichting van achterstelling is de wijkatlas van prof. Kesteloot. Nadeel van deze buurtatlas is dat zij zich baseert op de statistische sectoren die niet altijd samenvallen met de reële wijkbeleving en in sommige gevallen te grote territoria omvatten waardoor de cijfers van de sterke buurten deze van de zwakke opheffen. Bovendien is de selectie van de achtergestelde wijken gebeurd aan de hand van gegevens van de volkstelling van 1991. De gebruikte selectiecriteria gaan uit van een beperkte benadering van achterstelling.

Deze criteria zijn:

- het percentage alleenstaanden > 40%.
- het percentage arbeiders > 45%.
- het percentage woningen zonder klein comfort >25%.
- het percentage Turken en Marokkanen >5%.
- het gemiddeld inkomen per inwoner <250.000 frank.
- het percentage werkzoekenden > 15%.
- het percentage telefoonbezit > 70%.

In deze buurtatlas scoren zeven Limburgse wijken op vijf criteria: Beringen-Mijn-Tuinwijk B, Nieuw-Sledderlo (Genk), Heusden Centrum-De Hoeven, Lindeman (Zolder), Mariaheide (Maasmechelen), Schietskuil (Maasmechelen), Eisdan Tuinwijk (Maasmechelen).

Vierentwintig wijken scoren op vier van de zeven criteria: Klein Spanje (Maasmechelen), Berensheuvel (Maasmechelen), Berkenbos (Heusden-Zolder), Halvijvers (Heusden-Zolder), Voort (Heusden-Zolder), Zolder Sluisband, Kolderbos (Genk), Winterslag tweede cité, Waterschei wijk Kolenmijn André Dumont, Zuid-Cité van Zwartberg, Haneberg (Beringen), Steenberg (Beringen), Steenveld (Beringen), Ter Hilst (Hasselt), Kempische Poort (Hasselt), Balendijk-West (Lommel), Meulenberg (Houthalen), Gasthuisveld (Maaseik), Wurfeld (Maaseik), Geisterveld (Maaseik), De Zavel (Dilsen-Stokkem), Sint-Huibrechts-Hern (Hoeselt), Vliermaalroot-kern (Kortessem) en Wijk Smeermaas (Lanaken).

Naast deze achtergestelde wijken behoren ook campingverblijven met permanente bewoners tot dit territoriale spoor. "Mens en Ruimte" detecteerde volgende campingverblijven met permanente bewoners in Limburg: Goolderheide (Bocholt), De Lage Kempen (Hechtel-Eksel), Terlamen (Heusden-Zolder), Maasvallei (Lanaken), Heerenlaak 1 en 2 (Maaseik), Pliniusbron (Tongeren), 't Soete Dal (Zutendaal).

EFFECTINDICATOREN

1. In de impulsgebieden waar het maatschappelijk opbouwwerk projecten ondersteunt zijn er bewonerswerkingen actief die zich inzetten voor het verbeteren van de leefbaarheid van hun wijk of buurt.
2. Er is voor ieder impulsgebied een prioriteitenlijst, opgemaakt door en vanuit de bewoners, van aandachtspunten waaraan zij willen werken.
3. Er is voor ieder impulsgebied overleg met de lokale besturen.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.1.

RIMO Limburg heeft een goed zicht op de territoria in Limburg waar de leefbaarheid bedreigd is.

Omschrijving

RIMO Limburg wil komen tot een goed en permanent zicht op het aantal en de aard van de impulsgebieden in Limburg. Dit zicht kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.

Noodzaak

RIMO Limburg wil zich in de periode 2003-2008 blijvend toelleggen op het projectmatig werken aan de leefbaarheid in impulsgebieden. Tevens willen we het buurtwerk ondersteunen en uitbouwen.

Om een goed zicht te hebben op de mogelijke werkplaatsen en om eventueel prioriteiten te leggen is een degelijk en permanent overzicht noodzakelijk.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 1.1.1.

Er is een inventaris van hanteerbare en op Vlaams niveau beschikbare bronnen inzake de leefbaarheid in impulsgebieden.

Deze inventaris is ter beschikking einde 2003.

Prestatie-indicator 1.1.2.

Er is een duidelijk zicht op hanteerbare en op provinciaal niveau beschikbare bronnen

Deze inventaris is ter beschikking einde 2004.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.2.

RIMO Limburg ontwikkelt een netwerk met partners die willen werken aan de leefbaarheid van impulsgebieden in Limburg

Omschrijving

RIMO Limburg is in de provincie niet de enige organisatie die werkt aan het versterken van de leefbaarheid. Zowel privé-instanties als lokale en bovenlokale besturen zijn betrokken partners. We willen de verschillende actoren in de provincie samenbrengen, komen tot regelmatige uitwisseling en samenwerkinginitiatieven nemen.

Noodzaak

De leefbaarheid versterken betekent alle hens aan dek. De leefbaarheid kan alleen maar versterkt worden indien zowel op de eerste als op de tweede lijn maximaal wordt samengewerkt.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 1.2.1.

Er is een programmagroep leefbaarheid, samengesteld uit de betrokken personeelsleden van RIMO Limburg, de betrokken personeelsleden van de autonome gesubsidieerde instellingen en eventueel derden, die minsten drie keer per jaar samenkomt.

Prestatie-indicator 1.2.2.

Belangrijke en directe partners inzake leefbaarheid maken deel uit van de beleidsorganen van RIMO Limburg

Prestatie-indicator 1.2.3.

Er is op werkersniveau minstens drie keer per jaar een overleg met de autonome instellingen inzake leefbaarheid.

Prestatie-indicator 1.2.4.

In de loop van 2005 organiseert RIMO Limburg met de betrokken partners een welzijnsconferentie over leefbaarheid in impulsgebieden in Limburg.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.3.

RIMO Limburg ondersteunt derden, die willen werken aan de leefbaarheid van impulsgebieden in Limburg

Omschrijving

Er zijn in Limburg heel wat diensten die bezig zijn met buurtwerk en opbouwwerk en die niet vallen onder het decreet op het maatschappelijk opbouwwerk. Zij ressorteren meestal onder lokale besturen en privé-diensten.

RIMO Limburg wil deze diensten inventariseren en een ondersteuningsaanbod formuleren.

Noodzaak

Veel buurtwerkers en opbouwwerkers, die niet vallen onder het decreet maatschappelijk opbouwwerk zitten in een geïsoleerde positie. Zij zoeken dikwijls zelf aansluiting bij een groter geheel om op die manier zowel inhoudelijk als methodisch van ondersteuning gebruik te kunnen maken.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 1.3.1.

Tegen einde 2003 heeft RIMO Limburg een inventaris van het bestaande buurtwerk en opbouwwerk in Limburg

Prestatie-indicator 1.3.2.

Minstens twee keer per jaar worden alle werkers door RIMO Limburg samengebracht

Prestatie-indicator 1.3.3.

Het VTO-programma van RIMO Limburg wordt systematisch voor derden opengesteld.

Prestatie-indicator 1.3.4.

Op vraag van derden kan RIMO Limburg samenwerkingsakkoorden met lokale partners opzetten waarbij ondersteuning en uitvoering van lokale projecten opgenomen wordt.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.4.

RIMO Limburg ondersteunt, organiseert en bevordert het buurtwerk in Limburg.

Omschrijving

Door de dac-regularisatie heeft RIMO Limburg sinds 2001 de facto twee buurtwerkingen binnen haar organisatie. Voordien werden met middelen van lokale besturen reeds werkingen ontwikkeld die nauw aansluiten bij de buurtwerkmethodiek. Ook ondersteunt RIMO Limburg op dit ogenblik een aantal buurtwerken door derden.

Noodzaak

Vanuit het opbouwwerk wordt steeds meer de noodzaak ervaren om in een beperkt aantal impulsgebieden een permanente niet-projectmatige werking uit te bouwen. Meestal gaat het over gebieden waar het sociaal weefsel zo zwak is en waarschijnlijk zal blijven zodat tijdelijke impulsen niet volstaan.

Een dergelijke werking is een basisvoorziening waarop andere werkingen geënt kunnen worden of ten minste aansluiting bij vinden.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 1.4.1.

RIMO Limburg maakt in 2003 een inventaris van de bestaande buurtwerken.

Prestatie-indicator 1.4.2.

RIMO Limburg brengt de eigen buurtwerkers minstens vier keer per jaar samen rond typische buurtwerkonderwerpen.

Prestatie-indicator 1.4.3.

RIMO Limburg brengt minstens twee keer per jaar alle buurtwerkers uit de provincie samen.

Prestatie-indicator 1.4.4.

RIMO Limburg ontwikkelt, samen met derden, een visie op buurtwerk en de relatie tot het opbouwwerk. Een visietekst is ten laatste ter beschikking in 2006

Prestatie-indicator 1.4.5.

Het VTO beleid van RIMO Limburg staat open voor buurtwerkers

Prestatie-indicator 1.4.6.

Op vraag van derden kunnen autonome buurtwerken een ondersteuning krijgen van RIMO Limburg.

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.5.

RIMO Limburg zet projecten op die de leefbaarheid versterken.

Omschrijving

In 2003 zal RIMO Limburg volgende gemeenten projecten hebben die concreet een bijdrage leveren aan het versterken van de leefbaarheid: Houthalen, Dilsen, Maasmechelen, Genk, Hasselt, Beringen, Bilzen.

Deze opsomming is niet limitatief. Op dit ogenblik is het immers nog niet duidelijk of en hoe de voortzetting van de SIF-projecten zal gebeuren. De meeste huidige projecten lopen ook af in de loop van de periode 2003 –2008.

Binnen de projecten kunnen de accenten verschillen. Afhankelijk van de wijkanalyse kunnen verschillende inhoudelijke en methodische invalshoeken gehanteerd worden.

Het opbouwwerk wil in de impulsgebieden werken aan de verbetering van de leefbaarheid. Dit kan ofwel met de globale benadering van wijkontwikkeling, ofwel met een specifieke wijkbenadering vertrekkend vanuit één specifieke probleemsituatie. In beide benaderingen kiest het opbouwwerk resoluut voor samenwerking met alle relevante wijkactoren. Het opbouwwerk heeft als hoofdplicht bewonersactivering, met bijzondere aandacht voor de zwakste bewonersgroep. In tweede instantie zal het opbouwwerk netwerken ontwikkelen die de doelstellingen van de bewoners mee helpen realiseren. Omwille van het tijdelijk karakter van een opbouwwerkproject, is het wenselijk dat van bij de start lokale netwerken ingeschakeld worden. We denken hier in de eerste plaats aan buurtwerk, maar ook aan andere buurtgerichte basisvoorzieningen.

De opbouwwerkinterventie heeft het meest kans op slagen als ook het lokale beleid gelooft in de kracht van haar achtergestelde bewoners. Bestuurlijke vernieuwing is daarom een randvoorwaarde. Een beweging van onderuit die niet gehonoreerd wordt door de lokale overheid loopt zich te pletter. Respect voor de autonomie van bewoners, decentralisatie van de diensten en een budgettair beleid dat zich richt op impulsgebieden zijn wezenlijke kenmerken van deze bestuurlijke vernieuwing.

Noodzaak

RIMO Limburg wil inzake leefbaarheid zowel op de eerste als op de tweede lijn actief zijn. Binnen dit territoriale spoor wil het opbouwwerk speciale aandacht voor het betrekken van de bewoners die in armoede leven. Zij zijn onze prioritaire doelgroep. Willen wij deze mensen effectief bereiken dan zullen de projecten aangepaste methodieken, uitdrukkingsvormen en activiteiten moeten in huis hebben. Meer nog dan methodieken veronderstelt een goede relatie met deze mensen een juiste grondhouding van de opbouwwerker. Een houding van dialoog, respect en medeverantwoordelijkheid.

De beleidsbeïnvloeding bij uitstek gebeurt door de bewoners in de projecten. Dit is precies de emancipatieopdracht van het opbouwwerk. Naast de lokale projectwerking wil het opbouwwerk ook beleidsbeïnvloedende activiteiten ontplooiën op bovenlokaal niveau. We denken hierbij aan specifieke thema's die in de projecten regelmatig aan bod komen, zoals werkgelegenheid, sociale veiligheid, sociale huisvesting, e.d.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 1.5.1.

Ieder project start met een verkenning: het verzamelen van objectieve en subjectieve gegevens over het gebied. Een dergelijke verkenning is afgerond binnen de twee maanden na de start van het project

Prestatie-indicator 1.5.2.

Na de verkenning wordt er telkens een buurtanalyse gemaakt. De bedoeling is inzicht te verwerven in de beleving van het buurtgebeuren en eerste voorstellen voor verandering e verzamelen. Dit kan gebeuren door interviews of door panelgesprekken. Het resultaat moet minimaal worden weergegeven in een klein rapport. De buurtanalyse is afgerond binnen het jaar na de start van het project.

Prestatie-indicator 1.5.3.

De buurtanalyse wordt teruggekoppeld naar alle betrokkenen. Dit kan via een samenkomst, publicaties, audiovisuele middelen.

Prestatie-indicator 1.5.4.

In ieder project leggen de bewoners de prioriteiten vast.

Prestatie-indicator 1.5.5.

In ieder project wordt er aan netwerkvorming gedaan. Dit netwerk wordt omschreven en staat op papier

Prestatie-indicator 1.5.6.

Jaarlijks wordt bepaald welke prioriteiten aandacht krijgen en hoe ze aangepakt worden. Dit wordt concreet beschreven in de jaarplannen.

Prestatie-indicator 1.5.7.

In ieder project is er binnen het jaar na de start in een of andere vorm een wijkcomité (buurtbewonersgroep, wijkplatform,...).

Prestatie-indicator 1.5.8.

In ieder project is er aandacht voor de consolidatie van de resultaten.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen versterken de positie van meervoudig achtergestelden in Limburg.

BESCHRIJVING

MEERVOUDIG ACHTERGESTELDEN

Het decreet op het maatschappelijk opbouwwerk omschrijft achterstelling als “de maatschappelijke processen waardoor personen en/of bevolkingsgroepen door een opeenstapeling van factoren, onvoldoende kansen hebben op ontplooiing en op participatie aan het maatschappelijk leven of bedreigd worden in hun welzijn”. Verder stelt het decreet dat de achterstelling zich moet voordoen “op een voldoende verdichte en structurele wijze in een territoriaal omschrijfbaar eenheid”.

Meervoudige achterstelling is een netwerk van (sociale) uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de achtergestelden van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.

Meervoudige achterstelling impliceert het bestaan van breuklijnen in de samenleving. Deze breuklijnen bevinden zich op alle niveaus: micro-, meso- en macroniveau. We onderscheiden drie soorten: relationele, ruimtelijke en maatschappelijke. Relationele breuklijnen zien we in de relaties tussen individuen. Ruimtelijk gaat het over gemeenschappen, buurten en klassen. Een derde soort breuklijnen vinden we in de ruimere maatschappelijke structuren en processen.

Meervoudige achterstelling heeft een multi-aspectueel karakter, een cumulatief karakter en een netwerkarakter. Het heeft te maken met een geringere deelname aan vele maatschappelijke goederen zoals inkomen, arbeid, onderwijs, gezondheid, rechtsbedeling, collectieve voorzieningen en cultuur. Meervoudige achterstelling is dikwijls het gevolg van een proces, dat begint bij één specifieke uitsluiting, waarop zich dan andere problemen enten.

Het verklaren van meervoudige achterstelling gaat o.i. verder dan de modellen op microniveau of de conjuncturele modellen. Achterstelling verwijst duidelijk naar een structurele situatie. Dit betekent dat het maatschappelijk opbouwwerk moet zoeken naar de plaatsen en de aard van de uitsluitingsmechanismen en proberen deze uit te bannen, te wijzigen of minstens onder controle te krijgen. Dit kan niet van de ene dag op de andere en op alle domeinen tegelijkertijd. De aandacht voor kleine stappen in wetgeving, voorzieningen en hulpverlening zijn belangrijk.

Meervoudige achterstelling meten is en blijft een moeilijk gegeven. Personen die als dusdanig beschouwd worden moeten participatiemoeilijkheden hebben op minstens drie van de volgende terreinen: wonen, onderwijs, arbeid, welzijn, gezondheid en cultuur.

Kiezen voor de groep van de meervoudig achtergestelden betekent ook automatisch kiezen voor de minst weerbaren in onze samenleving. Zelden of nooit wordt er rechtstreeks met hen in groep gewerkt.

Uit de reeds opgedane ervaring met het werken met meervoudige achtergestelden blijkt dat er bijzonder aandacht zal moeten gegeven worden aan groepsvorming, het inleven in de denk- en leefwereld van deze personen, en hun overlevingsstrategieën.

Vanuit het vorige meerjarenplan hebben RIMO Limburg, Streekontwikkeling West-Limburg en Opbouwwerk Noord-Limburg ervaring opgedaan in het werken met kamerbewoners en alleenstaande moeders en “de verenigingen waar armen het woord nemen”. Deze drie doelgroepen blijven prioritair behouden.

Daarnaast kunnen we met andere groepen of vanuit concentratieplaatsen werken indien daartoe de mogelijkheden en middelen voorhanden zijn. Indien deze groepen behoren tot etnische of culturele minderheden zullen voorafgaandelijk afspraken gemaakt worden met het provinciaal integratiecentrum, de cel woonwagewerk of de cel vluchtelingen.

De projecten opgezet in het kader van meervoudige achterstelling kunnen zowel focussen op één aspect als de globaliteit van de problematiek benaderen. Ze zullen een sterk procesmatig karakter hebben.

DE VERDICHTING IN LIMBURG

Voor de inventarisatie van de meervoudige achterstelling in Limburg waren er in het verleden niet zoveel informatiebronnen voor handen. Wel kon er gebruikt gemaakt worden van de Kesteloot-atlas en de gegevens die binnen het Sociaal Impulsfonds gehanteerd werden, maar het gaat dan wel om percentages per statistische sector. Daarnaast bieden deze indicatoren niet bijster veel informatie over welke personen er nu precies als achtergesteld kunnen beschouwd worden.

De afgelopen jaren heeft het RIMO zelf geprobeerd om achtergestelde groepen te inventariseren. Zo werd er gegevens verzameld rond de Limburgse kamerbewoners, de gemarginaliseerde thuislozen, de vaste bewoners op campings en de jongeren op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Verder moeten we terugvallen op subjectieve gegevens: sleutelfiguren en ervaringsdeskundigen die aangeven waar er zich een verdichting inzake meervoudige achterstelling voordoet.

EFFECTINDICATOREN

1. Het maatschappelijk opbouwwerk is bekend bij de verenigingen van meervoudig achtergestelden in Limburg.
2. Meervoudige achterstelling heeft meer aandacht bij beleidsverantwoordelijken en welzijnswerkers in de provincie Limburg.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.1.

RIMO Limburg werkt mee bij het in kaart brengen van meervoudige achterstelling in Limburg.

Omschrijving

RIMO Limburg wil permanent een bijdrage leveren bij het inventariseren van meervoudige achterstelling in Limburg. Dit kan zowel via objectieve gegevens als op basis van subjectieve elementen.

Er zal daartoe nauw samengewerkt worden met iedere instantie en dienst die daartoe bereid is. Naast het inventariseren willen we ook de evoluties inzake (de bestrijding) van meervoudige achterstelling op de voet blijven volgen.

Noodzaak

Aandacht gaande houden voor meervoudige achterstelling, het stimuleren van beleidsmaatregelen, het uitwerken van de eigen RIMO-projecten noopt tot een blijvende inventarisatie en opvolging.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2.1.1.

RIMO Limburg brengt in de loop van 2004 een aantal partners samen om na te gaan hoe de situatie inzake meervoudige achterstelling in Limburg in kaart kan gebracht worden en opgevolgd

Prestatie-indicator 2.1.2.

Er is een afsprakennota in 2004, die weergeeft wie inzake inventarisatie en opvolging welke taken op zich neemt.

Prestatie-indicator 2.1.3.

In de loop van 2005 en afhankelijk van de besprekingen met de verschillende partners. Worden minstens twintig sleutelfiguren in Limburg bevraagd met het oog op inventarisatie en het opvolgen van belangrijke evoluties.

Prestatie-indicator 2.1.4.

Via de interne publicaties zal regelmatig aandacht besteed worden aan meervoudige achterstelling.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.2.

Het maatschappelijk opbouwwerk Limburg ontwikkelt in en vanuit de eigen organisatie een netwerk inzake meervoudige achterstelling.

Omschrijving

RIMO Limburg zal een programmagroep “meervoudige achterstelling” installeren die als taak heeft:

- ✓ Het uitwisselen en bundelen van ervaringen.
- ✓ Het opvolgen van de beleidsinitiatieven terzake.
- ✓ Het nemen van gezamenlijke initiatieven.
- ✓ Het opvolgen van de actualiteit.
- ✓ Impulsen geven inzake studiewerk.
- ✓ Vorming over meervoudige achterstelling en met meervoudig achtergestelden stimuleren.

Noodzaak

Het maatschappelijk opbouwwerk wil op de eerste plaats in eigen schoot de versnippering tegengaan en iedereen maximaal laten profiteren van de opgedane ervaringen in het veld en op de tweede lijn. Gecoördineerd willen we naar buiten treden om op die manier de aandacht voor de meervoudige achterstelling te versterken.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2.2.1.

Er is in 2003 een programmagroep bestaande uit personeelsleden van het maatschappelijk opbouwwerk, beleidsverantwoordelijken van RIMO Limburg en eventueel derden.

Prestatie-indicator 2.2.2.

De programmagroep maakt jaarlijks een eigen planning van de werkzaamheden op.

Prestatie-indicator 2.2.3.

De programmagroep komt minstens drie keer per jaar samen.

Prestatie-indicator 2.2.4.

De programmagroep ontwikkelt in de tijdsperiode 2003-2008 minstens twee bovenlokale initiatieven.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.3.

RIMO Limburg biedt ondersteuning aan bestaande netwerken.

Omschrijving

RIMO Limburg biedt al heel wat ondersteuning aan bestaande netwerken. Dit speelt zich deels af op de 2de lijn, maar op de 1ste lijn gebeurt dit in de projecten en via de heel actieve deelname aan en ondersteuning van Dynamo, het Limburgs samenwerkingsverband van verenigingen waar armen het woord nemen.

Noodzaak

De ervaring heeft geleerd dat netwerken voor de meest achtergestelden een noodzaak zijn. Het is daarom van groot belang om deze, reeds bestaande, netwerken verder te ondersteunen, zodat mensen uit hun isolement geraken en zodat de werking van deze netwerken verder kan geoptimaliseerd worden.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2.3.1.

Via een afsprakennota met Dynamo zal jaarlijks bepaald worden hoe RIMO Limburg de werking van Dynamo verder zal ondersteunen

Prestatie-indicator 2.3.2.

In ieder project, ondersteund door RIMO Limburg, zal nagegaan worden of en in mate we aansluiting kunnen krijgen bij Dynamo.

Prestatie-indicator 2.3.3.

Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats van het samenwerkingsverband met Dynamo.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.4.

RIMO Limburg wil de uitbouw van nieuwe netwerken ondersteunen.

Omschrijving

Het gaat hierbij om de volgende netwerken:

- ✓ sociale netwerken: familie, vrienden, lotgenoten, ...
- ✓ functionele netwerken: diensten en welzijnsorganisaties.
- ✓ structurele netwerken: beleid.

Noodzaak

Omdat vele diensten en organisaties werken op hun eigen terrein en geen weet hebben van de werking van anderen, zal het RIMO netwerkvorming ondersteunen (temeer omdat kansarme mensen dikwijls, in het kader van functionele netwerken, verschillende sociale diensten contacteren).

Daarnaast dient er binnen de projecten continu gewerkt te worden aan de uitbouw van sociale netwerken om mensen uit hun sociaal isolement trachten te halen.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2.4.1.

Binnen de projecten worden er zoveel mogelijk activiteiten opgezet om sociaal geïsoleerde personen te kunnen betrekken.

Prestatie-indicator 2.4.2.

RIMO Limburg zal actief inventariseren wat de stand van zaken is rond de functionele netwerken in de gemeenten waar het RIMO actief is.

Prestatie-indicator 2.4.3.

RIMO Limburg zal, indien wenselijk voor de eigen organisatie en/of voor het lokale RIMO-project, trachten een netwerk uit te bouwen op lokaal niveau.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.5.

RIMO Limburg wil een plaats geven aan minstens 1 ervaringsdeskundige in de eigen organisatie.

Omschrijving

RIMO Limburg vindt het uitermate belangrijk om als professionele instelling ook te kunnen leren van de mensen uit de projecten zelf.

Hiertoe kan een ervaringsdeskundige op een zinvolle manier bijdragen, omdat hij/zij steeds kan inbrengen hoe dat mensen uit de doelgroep activiteiten/projecten van RIMO Limburg (en van andere diensten/instellingen) ervaren en inschatten.

Noodzaak

De ervaring heeft geleerd dat er soms een kloof bestaat tussen wat professionele krachten denken, zeggen en doen, en met wat mensen uit de projecten hierrond ervaren. Om deze kloof te verkleinen of zelfs proberen weg te werken, is de onmiddellijke participatie van tenminste 1 ervaringsdeskundige binnen de werking van de eigen organisatie wenselijk.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2.5.1.

RIMO Limburg inventariseert in 2003 de mogelijkheden van opleiding tot ervaringsdeskundige.

Prestatie-indicator 2.5.2.

RIMO Limburg geeft bekendheid via de projecten aan de opleiding “ervaringsdeskundige”.

Prestatie-indicator 2.5.3.

Tenminste 1 ervaringsdeskundige zal in de loop van het meerjarenplan binnen RIMO Limburg tewerkgesteld worden op voorwaarde dat hiervoor de nodige middelen ter beschikking gesteld worden.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.6.

RIMO Limburg voert projecten uit met meervoudig achtergestelden en heeft in ieder project specifieke aandacht voor de meest achtergestelden.

Beschrijving

RIMO Limburg wil de komende jaren een aantal projecten verder zetten en ontwikkelen met meervoudig achtergestelden, waarbij het de bedoeling is via de geëigende methodiek de weerbaarheid van deze doelgroepen te versterken.

Noodzaak

Het uitvoeren van projecten behoort tot de kernopdrachten van het maatschappelijk opbouwwerk.

Prestatie-indicatoren

Presentaite-indicator 2.6.1.

Er zal bij de start van elk project een grondige analyse doorgevoerd worden rond de situatie en kenmerken van de meest achtergestelden. Deze analyse wordt vertaald in een rapport

Prestatie-indicator 2.6.2.

Via de jaarplannen zal aangegeven worden welke projecten in het veld uitgevoerd worden.

Prestatie-indicator 2.6.3.

Via de jaarverslagen zal de vooruitgang binnen de projecten weergegeven worden.

Prestatie-indicator 2.6.4.

Voor ieder project zal aangegeven worden hoe met de groep meervoudig achtergestelden, indien aanwezig, zal gewerkt worden.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen verbeteren de woonsituatie van achtergestelden.

BESCHRIJVING

“Iedereen heeft recht op menswaardig wonen. Daartoe moet de beschikking over een aangepaste woning, van goede kwaliteit, in een behoorlijke woonomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid worden bevorderd.” (Art 3 van het decreet op de Vlaamse Wooncode).

Menswaardigheid is een relatief begrip. Vijftig jaar geleden hadden veel mensen geen badkamer of douche in de woning. Daarom woonde men nog niet mensionwaardig. Nu, vandaag de dag, is dit echter wel het geval. Men spreekt in dit verband ook wel eens van “de sociale consumptienorm” (Dr. Henk Meert van het Instituut voor Sociale en Economische Geografie, KULeuven). Deze consumptienorm varieert in tijd en ruimte. In concreto betekent dit vandaag dat een woning minstens over volgend basiscomfort moet beschikken : stromend water, een badkamer of een douche en een privé toilet met waterspoeling in de woning.

Volgens de wetgever moet de woning bovendien *aangepast* zijn. Die aangepastheid is van toepassing op de gezinssamenstelling (alleenstaanden versus grote gezinnen), de leeftijd van de bewoner (bejaardenwoningen versus gezinswoningen) en de fysieke toestand (al of niet gehandicapt). Men zou hierin nog verder kunnen gaan. Waarom kan er geen rekening gehouden worden met de cultuur van de bewoner ? De meeste woningen zijn geconcipieerd op basis van de middenklasse cultuur. Aangepast wonen betekent ook rekening houden met de wooncultuur van bijvoorbeeld randgroepjongeren, bestaansminimumtrekkers, Marokkaanse Berbers, Turken uit Anatolië, voyageurs en foorreizigers, zigeuners, enz.

De woning moet van *goede kwaliteit* zijn. In dit verband verwijzen we o.a. naar de normen inzake brandveiligheid, de criteria voor het bekomen van een conformiteitsattest en de criteria die de administratie hanteert bij hun onderzoek naar ongeschiktverklaring van woningen.

Een *behoorlijke woonomgeving* refereert naar volgende elementen (zie Aanbevelingen en Suggesties voor leefbare (sociale) Woonprojecten, AROHM):

de aanwezigheid van nabijgelegenheden voorzieningen, een menging van woningtypes, een kwaliteitsvolle inrichting van de buitenruimte, voldoende verlichting, groenvoorziening, recreatie- en ontmoetingsfaciliteiten, veilige verkeersdoorstroming.

De *betaalbaarheid* van de woning heeft alles te maken met het inkomen. Heel wat onderzoekers nemen aan dat de betaalbaarheidsgrens zich situeert op 20% van het beschikbare inkomen.

Tot slot is er de *woonzekerheid*. Dit betekent dat een huurder voor een lange periode de zekerheid heeft te mogen blijven wonen. In praktijk streeft de wetgever naar contracten van onbepaalde duur die om de drie jaar opzegbaar zijn.

DE VERDICHTING IN LIMBURG

De particuliere woningmarkt

1. Algemeen

In Limburg bedraagt het aandeel eigenaars 76%, dit is het hoogste cijfer van alle provincies (voor Vlaanderen: 69%). 18 % is privé huurder en 6% is sociale huurder. De dekkingsgraad van het aanbod aan sociale woningen bedraagt in Limburg 42,7% (voor Vlaanderen: 31,6%).

Met dekkingsgraad wordt bedoeld: de verhouding tussen het aantal wettelijke gerechtigden, die in aanmerking komen voor een sociale woning, tegenover het aanbod aan sociale huurwoningen.

Al bij al staat Limburg op de woningmarkt er dus goed voor. Toch zijn er een aantal uitsluitingsmechanismen die maken dat een grote groep mensen het moeilijk heeft. Zij hebben geen toegang tot menswaardig wonen, zoals hierboven gedefinieerd.

Deze structurele uitsluitingsfactoren binnen de woningmarkt situeren zich tussen volgende twee pijlers:

- een zwakke inkomenspositie (= de vraagzijde).
- een gebrekkig aanbod van betaalbare kwaliteitsvolle woningen (=de aanbodzijde).

2. De vraagzijde van de woningmarkt

Bevolkingsgegevens

Volgens het “onderzoek naar de doelgroepen van het woonbeleid” (Bert Meulemans, e.a., AROHM, 1996) besteden inzonderheid veel mensen uit de groepen “alleenstaanden” en “bejaarden” meer dan 20% van hun inkomen aan wonen. De vreemdelingen worden omwille van hun afkomst extra uitgesloten van betaalbare, goede woningen op de privé markt.

Volgende cijfers zijn markant voor Limburg:

- een hoog aandeel 65-plussers vinden we vooral in de volgende gemeenten: Heers (18,9%), Halen (18%), Gingelom (17,9%), Tongeren (17,6%), Borgloon (17,6%) Sint-Truiden (17%), Voeren (16,8%) en Hasselt (16,7%).
- vreemdelingen van Marokkaanse afkomst vinden we vooral in Genk (1.038), Houthalen-Helchteren (613), Hasselt (454), Maaseik (253), en Maasmechelen (211).

De gemeenten met een groot aantal Turken zijn Genk (3.162), Beringen (2.439), Heusden-Zolder (2.120), Maasmechelen (1.698), en Houthalen-Helchteren (1.051)

Kijken we naar de gemeenten met het hoogst aantal Zuid-Europeanen, dan gaat het om Genk (6.973), Maasmechelen (3.712), Houthalen-Helchteren (2.215), Heusden-Zolder (1.028), en Beringen (861).

De gemeenten met het hoogst aantal vreemdelingen uit andere landen (mbp. Oost-Europeanen en vluchtelingen uit derde landen) zijn Hasselt (443), Genk (349), Sint-Truiden (280), Maasmechelen (217), Bilzen (126), Tongeren (120), Beringen (115), Houthalen-Helchteren (114), Lommel (106), Heusden-Zolder (99), Lanaken (97), en Borgloon (94).

Socio-economische gegevens

Lage inkomensgroepen hebben het moeilijk bij het realiseren van hun recht op wonen. Als we kijken naar de gemeenten met een hoog percentages bestaansminimumtrekkers t.o.v. de totale bevolking, dan hebben we het over Hasselt (0,6%), Meeuwen-Gruitrode (0,6%), en Tongeren (0,5%).

Focussen we op de gemeenten met een hoog percentages werkzoekenden t.o.v. de totale bevolking, dan gaat het vooral over Tongeren (5,9%), Maasmechelen (5,3%), en Genk (4,9%).

De aanbodzijde van de woningmarkt

Een hoog aantal woningen met één vertrek situeren zich in Hasselt (278), Genk (251) en Maasmechelen (97).

Kijken we naar het aantal woningen naar comfortcategorie (cijfers 1992), dan vallen de volgende gemeenten op wat betreft een hoog percentage woningen zonder klein comfort (= woningen zonder stromend water, WC met spoeling, bad/douche): Gingelom (18,5%), Wellen (15,9%), Borgloon (15,8%), Heers (15,8%), en Nieuwerkerken (15,2%).

Het grijze woonecircuit

In 18 gemeenten worden gemeubelde kamers verhuurd: Hamont-Achel, Lommel, Neerpelt, Bree, Maaseik, Meeuwen-Gruitrode, Maasmechelen, Lanaken, Bilzen, Genk, Opglabbeek, Houthalen-Hechteren, Zonhoven, Lummen, Herk-de-Stad, Hasselt Alken en Voeren.

Een werkgroep van opbouwwerkers verzamelde in 2000 zelf cijfers over het aantal “bedden” die in Limburg verhuurd worden : Genk (395), Maaseik (22), Hasselt (288), Maasmechelen (110), Heusden-Zolder (81), Lommel (29), Halen (35), As (21), Bilzen (10), en Leopoldsburg (8). Vijf gemeenten werkten niet mee aan de bevraging.

We kunnen dus een opvallend verschil vaststellen tussen de antwoorden van de OCMW's en de eigen bevraging.

Bij de residuele huurwoningen gaat onze aandacht vooral naar de woningen die niet beschikken over klein comfort. Met “klein comfort” wordt bedoeld: beschikken over stromend water, een badkamer of een douche en een privé toilet met waterspoeling in de woning.

In de Zuid-Limburgse gemeenten Nieuwerkerken, Heers, Borgloon, Wellen en Tongeren beschikt tussen 20 en 25 % van de huurwoningen niet over klein comfort. In de gemeente Gingelom gaat zelfs over meer dan 25% van het aantal huurwoningen.

Voor de spreiding van voyageurs- en zigeunergezinnen in woonwagens kunnen we het volgende vaststellen wat betreft verblijfsmogelijkheden voor deze gezinnen: in Genk is er een gemeentelijk terrein met minstens 50 gezinnen, Maaseik en Maasmechelen beschikken elk over een terrein met 25 – 49 gezinnen, terreinen met 5 tot 24 gezinnen vinden we in As, Hasselt, Zonhoven en St.Truiden, en in Bree, Meeuwen-Gruitrode, Bilzen en Tongeren is er een terrein met minder dan 5 gezinnen.

Permanent bewoonde campings en weekendverblijfsparken kunnen we vinden in Lommel, Hechtel-Eksel, Hamont-Achel, Houthalen-Helchteren, Zonhoven, Bree, Opglabbeek, As, Maaseik, Zonhoven, Maasmechelen, Lanaken, St.Truiden en Voeren.

Kijken we naar de permanent bewoonde losstaande weekendhuisjes, dan hebben we het over de gemeenten Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Maasmechelen, Lanaken, Lummen, Herk-de-Stad en Voeren.

In Alken en Sint-Truiden vinden we ook bewoonde garageboxen.

In de volgende gemeenten zijn er goedkope hotels waar daklozen overnachten: Leopoldsburg, Hechtel-Eksel, Bree, Dilsen-Stokkem, Bilzen, Borgloon en St.Truiden.

Tot slot. In Hasselt zijn er tussen de 4 en 10 leegstaande gebouwen die af en toe door daklozen gebruikt worden als overnachtingsplaats.

II. Sociale huisvesting

1. Sociale woningen

Gemeenten met een hoog aantal VHM-sociale huurwoningen (zonder appartementen) zijn Genk (1.181), Beringen (895), Maasmechelen (844), Heusden-Zolder (781), Houthalen-Helchteren (609), Sint-Truiden (528), en Dilsen-Stokkem (485).

Gemeenten met een hoog aantal VHM-appartementen zijn Genk (1.720), Maasmechelen (643) en Tongeren (509).

2. Probleemcomplexen

Eind 1996 organiseerde de VHM een enquête bij de huisvestingsmaatschappijen. Eén van de vragen was: welke wijken/complexen ervaren zij als zijnde problematisch?

- Volgende probleemcomplexen hebben een aandeel aan sociale huurders met een inkomen lager dan 250.000 BEF (€ 6.200) dat 50% hoger is dan het Vlaamse gemiddelde: De Schietskuil (Maasmechelen), Hanenberg (Beringen), Gasthuisveld (Maaseik) en Hoefka (Dilsen). Dit zijn dus vier zogenaamde probleemwijken met een hoge concentratie van arme huurders.
- Probleemcomplexen met een lage leefbaarheidstoets omwille van fysieke aspecten (bouwjaar, technische kwaliteit, ligging, omgeving, vervuiling) of omwille van leefbaarheidsaspecten (botsing van leefstijlen, multiculturele problemen, vandalisme, druggebruik, kleine criminaliteit) zijn Meulenberg (Houthalen) en Geysteren (Maaseik) want zij scoren voor Limburg het hoogst. De Schietskuil (Maasmechelen) en Ter Hilst (Hasselt) scoren hoog voor de leefbaarheidsaspecten.

3. Structurele achterstellingsfactoren in sociale woonwijken

Een werkgroep van Limburgse opbouwwerkers stelde een lijst op van structurele achterstellingsfactoren in sociale woonwijken:

- De ligging van sommige sociale woonwijken:
Sommige wijken – grotere wijken – liggen geïsoleerd, ze liggen ver van commerciële centra. Ze worden vaak afgescheiden door een drukke weg, spoorweg of industrieel complex. In de wijken zelf zijn er ook geen commerciële voorzieningen (wegens gebrek aan koopkracht).

- De homogene samenstelling van de sociale woonwijken:
Door de homogene bebouwing is er een homogene bewoning. Er is geen mix van huur- met koopwoningen. Grootchalige projecten van sociale huurwoningen hebben – per definitie - gezorgd voor een concentratie van lage inkomensgroepen. Deze homogeniteit van lage inkomens is een belemmering voor integratie en sociale promotie.
- Gebrek aan voorzieningen en diensten:
In heel wat sociale woonwijken is er een gebrek aan sociale voorzieningen. Er is een tekort aan ontmoetingsplaatsen voor jongeren. Er zijn vaak geen scholen, geen kindercrèches, geen dienstverlening in de wijk.
- Slechts beperkte sociale netwerken:
Heel wat sociale huurders zien hun situatie als tijdelijk en investeren bijgevolg niet of nauwelijks in het sociale leven in hun wijk. Dit is vooral het geval in wijken met veel appartementsblokken. Een gebrekkig openbaar vervoer belemmert bovendien de mobiliteit en dus het contact met sterkere netwerken.
- Aan de leefbaarheid kan nog veel gesleuteld worden:
Vaak voorkomende klachten hebben te maken met: sluikstorten, zwerfvuil, vandalisme, onveiligheid, gebrekkige verlichting, overlast door jongeren (lawaaï, ordeverstoring, kleine criminaliteit), overtreden van leefbaarheidsregels, gevaarlijke kruispunten, gebrek aan voetpaden en fietspaden, sluikverkeer.
- Een negatief imago naar de buitenwereld:
Een aantal sociale woonwijken hebben een negatief imago. Ze geraken bovendien moeilijk van dit imago af. Vooroordelen, gevoed door negatieve persberichten, spelen hierin een belangrijke rol.

EFFECTINDICATOREN

1. Er is binnen het maatschappelijk opbouwwerk een beter zicht op de huisvestingssituatie van achtergestelden in Limburg.
2. De betrokken actoren zijn op de hoogte inzake de doelstellingen van het maatschappelijk opbouwwerk en wonen
3. Het maatschappelijk opbouwwerk organiseert op provinciaal niveau overleg inzake het wonen van achtergestelden.

OPERATIONALE DOELSTELLINGEN

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.1.

RIMO Limburg volgt de evoluties inzake wonen in Limburg op en heeft daarbij bijzondere aandacht voor achtergestelde groepen.

Omschrijving

RIMO Limburg wil de regelgeving inzake huisvesting kennen en van nabij volgen. Ook de toepassing in het werkveld krijgt de aandacht.

Noodzaak

De huisvestingssituatie moet zowel inzake wetgeving als op het vlak van evoluties in het veld permanent opgevolgd worden willen we als volwaardig gesprekspartner aan tafel kunnen zitten met een aantal andere betrokkenen. De complexiteit van de materie wordt niet beheerst door de doelgroepen waarmee RIMO Limburg wil werken.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 3.1.1.

Er is in 2003 een afsprakennota waarbij het tussen een aantal diensten duidelijk is wie welk aspect inzake huisvesting opvolgt.

Prestatie-indicator 3.1.2.

Er is regelmatig (minstens jaarlijks) overleg tussen de betrokken diensten.

Prestatie-indicator 3.1.3.

Er is minstens jaarlijks een overleg met het provinciaal integratiecentrum inzake wonen en minderheden.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.2.

Er wordt een programmagroep wonen geïnstalleerd.

Omschrijving

RIMO Limburg zal een programmagroep “wonen” installeren die als taak heeft:

- ✓ Het uitwisselen en bundelen van ervaringen.
- ✓ Het opvolgen van de beleidsinitiatieven terzake.
- ✓ Het nemen van gezamenlijke initiatieven.
- ✓ Het opvolgen van de actualiteit.
- ✓ Impulsen geven inzake studiewerk.
- ✓ Vorming over “wonen” stimuleren.

Noodzaak

Het maatschappelijk opbouwwerk wil op de eerste plaats in eigen schoot de versnippering tegengaan en iedereen maximaal laten profiteren van de opgedane ervaringen in het veld en op de tweede lijn. Gecoördineerd willen we naar buiten treden om op die manier de aandacht voor de het wonen van achtergestelden te versterken.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 3.2.1.

Er is in 2003 een programmagroep “wonen” samengesteld uit personeel van het maatschappelijk opbouwwerk, beleidsverantwoordelijken van RIMO Limburg en eventueel externen.

Prestatie-indicator 3.2.2.

De programmagroep maakt jaarlijks een eigen planning van de werkzaamheden op.

Prestatie-indicator 3.2.3.

De programmagroep komt minstens drie keer per jaar samen.

Prestatie-indicator 3.2.4.

De programmagroep ontwikkelt in de tijdsperiode 2003-2008 minstens twee bovenlokale initiatieven.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.3.

RIMO Limburg ontwikkelt initiatieven naar het kamerwonen toe.

Omschrijving

Het kamerwonen is een woonvorm die gegroeid is uit het mijnverleden in Limburg. Meer dan 1000 mensen leven soms in moeilijke materiële en psychische omstandigheden. Zowel op de eerste als de tweede lijn blijft RIMO Limburg deze thematiek opvolgen.

Noodzaak

Het kamerwonen is nog steeds een woonvorm die erg veel (meervoudig) achtergestelden herbergt. RIMO Limburg heeft hierrond de voorbije jaren heel at expertise opgebouwd.

Prestatie-indicatoren

Presentatie-idicator 3.3.1.

Binnen de programmagroep Wonen is er extra aandacht voor het kamerwonen.

Prestatie-indicator 3..3.2.

De globale situatie inzake kamerwonen wordt in 2005 opnieuw in kaart gebracht.

Prestatie-indicator 3.3.3.

In het tijdsbestek van het meerjarenplan wordt er minstens één bovenlokaal initiatief inzake kamerwonen genomen.

Prestatie-indicator 3.3.4.

RIMO Limburg zet de lopende projecten inzake kamerwonen, zoals vastgelegd, verder.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.4.

RIMO Limburg gaat de dialoog aan met één of meerdere sociale huisvestingsmaatschappijen in Limburg met de bedoeling gezamenlijk initiatieven te ontwikkelen die de bewonersparticipatie verhogen.

Omschrijving

In Limburg zijn in totaal negen sociale huisvestingsmaatschappijen actief die een belangrijke rol spelen inzake achterstelling. RIMO Limburg wil aan alle maatschappijen een aanbod inzake samenwerking doen.

Noodzaak

Het belang van de sociale huisvestingsmaatschappijen inzake bestrijding van achterstelling staat buiten kijf.

RIMO Limburg heeft in het verleden op enkele uitzonderingen na eerder sporadisch en op ad hoc basis met hen samengewerkt. We willen tot een meer structurele en doorgedreven samenwerking komen.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 3.4.1.

Ten laatste in 2004 heeft RIMO Limburg de gezamenlijke bouwmaatschappijen en iedere bouwmaatschappij apart benadert om na te gaan welke samenwerkingsmogelijkheden er in de toekomst zijn.

Prestatie-indicator 3.4.2.

Afhankelijk van de contacten met de bouwmaatschappijen wordt er in het tijdsbestek van het meerjarenplan minstens één initiatief verder uitgewerkt.

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.5.

RIMO Limburg voert projecten uit inzake de woonsituatie van achtergestelden.

Omschrijving

RIMO Limburg wil de komende jaren een aantal projecten verder zetten en ontwikkelen in het kader van “wonen”, waarbij het de bedoeling is via de geëigende methodiek de weerbaarheid van deze doelgroepen te versterken.

Noodzaak

Het uitvoeren van projecten behoort tot de kernopdrachten van het maatschappelijk opbouwwerk.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 3.5.1.

Via de jaarplannen zal aangegeven worden welke projecten in het veld uitgevoerd worden.

Prestatie-indicator 3.5.2.

Via de jaarverslagen zal de vooruitgang binnen de projecten weergegeven worden.

STRATEGISCHE DOELSTELLING 4

RIMO Limburg en de door de Vlaamse gemeenschap erkende instellingen versterken de kwaliteit van de eigen werking.

BESCHRIJVING

RIMO Limburg en de door de Vlaamse Gemeenschap erkende instellingen willen de komende jaren opnieuw veel aandacht besteden aan de werking van de eigen organisatie.

Uitgangspunt daarbij is het feit dat een goed draaiende organisatie, waar middelen en mensen effectief en efficiënt ingezet worden, uiteindelijk ten goede komt aan de werkingen ter plaatse en vooral aan de doelgroepen.

De kwaliteit van de werking heeft met verschillende aspecten te maken. Zowel externe als interne factoren spelen een rol. Bij externe factoren denken we aan de relaties met de partners, het communicatiebeleid, de vrijwilligerswerking. Intern heeft het te maken met het personeelsbeleid, financieel beleid, e.d.

Political correctness en duurzaamheid vormen de leidraad om de kwaliteit van de werking bestendig op een hoog niveau te houden.

EFFECTINDICATOREN

1. Er is duidelijkheid binnen de organisatie voor iedereen over de verschillende uitzichten van de werking.
2. Er is een kwaliteitshandboek dat beantwoordt aan de vereisten van het kwaliteitsdecreet
3. Er zijn duidelijke communicatielijnen binnen de organisatie
4. De tevredenheid bij het personeel over de eigen organisatie groeit.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.1.

Er is een communicatiebeleid.

Omschrijving

RIMO Limburg wenst zowel met het eigen personeel, de vrijwilligers, als de ruime achterban op een gestructureerde en herkenbare manier te communiceren.

Noodzaak

De kwantitatieve groei van het personeel vergt een eigen specifieke manier van communiceren binnen de organisatie. Ook met de vrijwilligers die op de verschillende niveau's binnen het RIMO Limburg meedraaien is het noodzakelijk en goede communicatie te onderhouden. Extern wil RIMO Limburg de ervaringen die het opdoet in het veld op een gestructureerde manier kenbaar maken aan de ruime achterban.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.1.1.

Binnen de organisatie is het duidelijk wie de verantwoordelijkheid draagt over het communicatiebeleid.

Prestatie-indicator 4.1.2.

Er is een werkgroep bestaande uit personeelsleden, vrijwilligers en beleidsverantwoordelijken die het publicatiebeleid adviseert.

Prestatie-indicator 4.1.3.

RIMO Limburg brengt op regelmatige basis een publicatie uit gericht naar een ruim publiek

Prestatie-indicator 4.1.4.

Er is bestaat een instrument waarbij binnen de organisatie (intern) op een gestructureerde wijze de communicatie kan verlopen.

Prestatie-indicator 4.1.5.

RIMO Limburg publiceert jaarlijks een jaarplan

Prestatie-indicator 4.1.6.

RIMO Limburg publiceert jaarlijks een jaarverslag.

Prestatie-indicator 4.1.7.

RIMO Limburg beschikt over tentoonstellingspanelen waarbij aan en groot publiek duidelijk gemaakt wordt waarvoor de organisatie staat.

Prestatie-indicator 4.1.8.

RIMO Limburg beschikt vanaf 2003 over een eigentijdse folder die om de drie jaar geactualiseerd wordt

Prestatie-indicator 4.1.9.

RIMO Limburg beschikt einde 2003 over een eigen website die halfjaarlijks geactualiseerd wordt.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.2.

Er is een uitgebouwd en onderbouwd personeelsbeleid.

Omschrijving

Een personeelsbeleid moet steunen op een degelijke visie inzake personeel en moet duidelijkheid scheppen over de verschillende facetten van het werkgeverschap en het werknemerschap.

Noodzaak

Personeelsleden hebben recht op duidelijkheid binnen de organisatie. Op die manier kan de energie binnen de organisatie maximaal op de doelgroepen en doelstellingen gefocust worden. Dit geldt voor iedere organisatie maar wordt steeds meer noodzakelijk wanneer het aantal personeelsleden groeit.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.2.1.

Het is duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake personeelsbeleid.

Prestatie-indicator 4.2.2.

Ten laatste tegen 2004 zijn er functie- en taak profielen voor ieder personeelslid.

Prestatie-indicator 4.2.3.

Er is een jaarlijks evaluatiegesprek met ieder personeelslid.

Prestatie-indicator 4.2.4.

Er is een jaarlijks functioneringsgesprek met ieder personeelslid.

Prestatie-indicator 4.2.5.

Er is een gesystemiseerd overleg met de syndicale delegatie.

Prestatie-indicator 4.2.6.

Minstens twee keer per jaar vindt er een personeelsvergadering plaats waarop alle personeelsleden uitgenodigd zijn.

Prestatie-indicator 4.2.7.

Ten laatste tegen 2004 is er een uitgeschreven procedure bij aanwerving van personeelsleden binnen RIMO Limburg.

Prestatie-indicator 4.2.8.

Om de drie jaar vindt er met alle personeelsleden individueel een gesprek plaats over hun toekomstverwachtingen binnen RIMO Limburg.

Prestatie-indicator 4.2.9.

RIMO hanteert een eigen systeem inzake de inhoudelijke begeleiding van personeelsleden.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.3.

Er is een efficiënt financieel beleid.

Omschrijving

RIMO Limburg wil de eigen financiële situatie op een deskundige manier op de voet kunnen blijven volgen. Daartoe wordt een strak gecentraliseerd beleid gevoerd.

Noodzaak

Financiële keuzes kunnen binnen een beperkt budget slechts gemaakt worden wanneer we een permanent en goed zicht hebben op de dagelijkse financiële situatie.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.3.1.

Het is duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake financieel beleid.

Prestatie-indicator 4.3.2.

Er is een maandelijks financieel overleg met de betrokken personeelsleden

Prestatie-indicator 4.3.3.

Er is driemaandelijks externe supervisie over de boekhouding.

Prestatie-indicator 4.3.4.

De financiële situatie is een vast agendapunt op de vergaderingen van het dagelijks bestuur.

Prestatie-indicator 4.3.5.

Jaarlijks wordt de begroting en de afrekening voorgesteld aan het personeel.

Prestatie-indicator 4.3.6.

Er is een werkgroep fondsen die minstens vier keer per jaar samenkomt en gekoppeld aan de werking van het instituut actief op zoek gaat naar mogelijke fondsen. De werkgroep bestaat uit personeelsleden en beleidsverantwoordelijken en heeft een adviesopdracht naar de beleidsorganen.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.4.

Het vrijwilligerswerk binnen RIMO Limburg wordt systematisch uitgebouwd.

Omschrijving

Binnen RIMO Limburg fungeren op verschillende niveaus vrijwilligers. Binnen het beleid, de projecten en op veel verschillende momenten. De vraag aan een onderbouwd beleid naar deze vrijwilligers dringt zich op.

Noodzaak

Maatschappelijk Opbouwwerk kan niet functioneren zonder vrijwilligers en medewerkers ter plaatse.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.4.1.

Het is duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake financieel beleid

Prestatie-indicator 4.4.2.

In de loop van 2004 is er een visie-tekst over beleid van RIMO Limburg inzake vrijwilligerswerking.

Prestatie-indicator 4.4.3.

RIMO Limburg biedt jaarlijks haar vrijwilligers vormingsmogelijkheden aan.

Prestatie-indicator 4.4.4.

Minstens één keer per jaar worden alle vrijwilligers samengebracht op een ontspannend moment.

Prestatie-indicator 4.4.5.

RIMO Limburg verzekert in de mate van het mogelijke haar vrijwilligers.

Prestatie-indicator 4.4.6.

RIMO Limburg moedigt vrijwilligers aan deel te nemen aan de eigen beleidsstructuren

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.5.

Er is een duidelijke organisatiestructuur.

Omschrijving

De groei van RIMO Limburg de voorbije jaren en de groeiperspectieven vergen een organisatiestructuur die aangepast is aan de omvang en de inhoud van de organisatie. De organisatiestructuur brengt zowel de horizontale als de verticale lijnen in kaart.

Noodzaak

RIMO Limburg wil komen tot een organisatiestructuur die beantwoordt aan de huidige en toekomstige omvang van de organisatie, die voldoende dynamiek in zich herbergt en die gedragen wordt door personeel en beleidsorganen.

Een gedragen organisatiestructuur moet duidelijk maken wat bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de onderscheiden personeelsleden zijn.

Prestatie-indicatoren..

Prestatie-indicator 4.5.1.

Er is een organigram dat goedgekeurd is door de beleidsorganen.

Prestatie-indicator 4.5.2.

Het organigram is gekend door alle personeelsleden.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.6.

Er is en nauwe samenwerking met partnerorganisaties.

Omschrijving

RIMO Limburg wil het bestaande netwerk en de samenwerking tussen een aantal belangrijke partners behouden en verstevigen.

Noodzaak

Het probleemoplossend vermogen van het maatschappelijk opbouwwerk groeit naarmate er op de eerste en de tweede lijn intenser wordt samengewerkt.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.6.1.

Het netwerk op de tweede lijn wordt in de loop van 2003 kaart gebracht.

Prestatie-indicator 4.6.2.

In functie van de strategische doelstellingen wordt op het niveau van het dagelijks bestuur nagegaan welke organisaties en verenigingen aan het netwerk moeten toegevoegd worden.

Prestatie-indicator 4.6.3.

Organisaties waarmee nauw wordt samengewerkt worden opgenomen in de beleidsstructuren van RIMO Limburg.

Prestatie-indicator 4.6.4.

Zesmaandelijks is er een gestructureerd overleg tussen RIMO Limburg en het Provinciaal Integratiecentrum.

Prestatie-indicator 4.6.5.

RIMO Limburg participeert aan de beleidsstructuren van het Provinciaal Integratiecentrum en de migrantenraad.

Prestatie-indicator 4.6.6.

Jaarlijks is er een gestructureerd overleg met de gezamenlijke lokale integratiediensten.

Prestatie-indicator 4.6.7.

RIMO Limburg participeert aan de samenkomsten van VIBOSO en FESO.

Prestatie-indicator 4.6.8.

RIMO Limburg heeft einde 2003 een duidelijke visie op het schoolopbouwwerk in Limburg.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.7.

De autonome gesubsidieerde en erkende instellingen krijgen ondersteuning .

Omschrijving

Naast RIMO Limburg zijn er in de provincie nog drie instellingen voor maatschappelijk opbouwwerk door de Vlaamse Gemeenschap erkend: Streekontwikkeling West-Limburg, Opbouwwerk Noord Limburg en Buurtopbouwwerk Meulenberg.

Noodzaak

Het decreet en de uitvoeringsbesluiten van het maatschappelijk opbouwwerk geven RIMO Limburg een aantal opdrachten op het vlak van ondersteuning, coördinatie en advies.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.7.1.

De autonome gesubsidieerde instellingen zijn lid van de algemene vergadering van RIMO Limburg.

Prestatie-indicator 4.7.2.

De coördinator van RIMO Limburg geeft, indien gewenst, ondersteuning op beleidsniveau aan de autonome gesubsidieerde instellingen.

Prestatie-indicator 4.7.3.

Er is minstens drie keer per jaar een overleg tussen RIMO Limburg en de autonome gesubsidieerde instellingen op personeelsniveau.

Prestatie-indicator 4.7.4.

De opbouwwerkers van de autonome gesubsidieerde instellingen worden door RIMO Limburg uitgenodigd op het werkersoverleg.

Prestatie-indicator 4.7.5.

RIMO Limburg nodigt de opbouwwerkers van de autonome gesubsidieerde instellingen uit deel te nemen aan inhoudelijke werkgroepen.

Prestatie-indicator 4.7.6.

Indien gewenst kunnen de personeelsleden van de autonome gesubsidieerde instellingen participeren aan het VTO-programma ingericht door RIMO Limburg.

Prestatie-indicator 4.7.7.

Indien gewenst kunnen de opbouwwerkers van de autonome gesubsidieerde instellingen vanuit RIMO Limburg een werkbegeleiding krijgen.

Prestatie-indicator 4.7.8.

Jaarlijks geeft RIMO Limburg een advies aan de Vlaamse Gemeenschap over de jaarplannen van de autonome gesubsidieerde instellingen.

Prestatie-indicator 4.7.9.

RIMO Limburg geeft een advies aan de Vlaamse Gemeenschap over het meerjarenplan van de autonome gesubsidieerde instellingen.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.8.

Er is aandacht voor internationale samenwerking.

Omschrijving

De provincie Limburg is een onderdeel van de Euregio en van het Benelux-Middegebied. Heel wat structuurfondsen van de Europese Unie zijn (specifiek) van toepassing op het territorium waarbinnen RIMO Limburg werkt. Matschappelijk Opbouwwerk bestaat in een of andere vorm in verschillende situaties en landen.

Noodzaak

RIMO Limburg vindt het belangrijk om ervaringsuitwisseling niet te beperken tot Vlaanderen alleen. We willen op alle niveau's (vrijwilligers personeel, beleidsverantwoordelijken) over de grenzen gaan kijken.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.8.1.

Het is einde 2003 duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake internationale samenwerking.

Prestatie-indicator 4.8.2.

In overleg met de Federatie Samenlevingsopbouw (Feso) wordt de Europese werking nauw opgevolgd.

Prestatie-indicator 4.8.3.

Binnen de werkgroep fondsen worden de Europese middelenstromen permanent opgevolgd.

Prestatie-indicator 4.8.4.

Minstens tweemaal wordt er op Europees vlak een initiatief vanuit RIMO Limburg genomen.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 4.9.

RIMO Limburg organiseert ten behoeve van de eigen werking onderzoek en studie.

Omschrijving

Het onderzoek en het studiewerk dat RIMO Limburg doet staat in rechtstreeks verband met het veldwerk (opbouwwerk, buurtwerk, ...).

Noodzaak

Maatschappelijk opbouwwerk vergt onderzoek: ieder project start met een grondige analyse van de situatie, RIMO Limburg wil in de mate van het mogelijke de omgevingsanalyse blijven actualiseren, in het kader van de strategische doelstellingen worden bepaalde inhouden opgevolgd.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.9.1.

Bij de opstart van ieder nieuw project zal een schriftelijke publicatie de resultaten van het onderzoek weergeven.

Prestatie-indicator 4.9.2.

Ieder onderzoeksaanvraag, gesteld door derden, zal besproken worden op stafniveau en binnen het dagelijks bestuur.

Prestatie-indicator 4.9.3.

Het is einde 2003 duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake studie en onderzoek.

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.10.

RIMO Limburg heeft een eigen VTO beleid.

Omschrijving

Via vorming, training en opleiding willen we de ganse personeelsgroep van RIMO Limburg de kans geven op en of andere manier bij te scholen. Daarbij ordt gezocht naar het evenwicht tussen de individuele interesses van de persoon zelf en het belang van de organisatie.

Noodzaak

Het VTO beleid draagt bij tot het verhogen van de competentie van de personeelsleden en derhalve van heel de organisatie.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 4.10.1

Het is einde 2003 duidelijk binnen de organisatie wie welke verantwoordelijkheid draagt inzake Vorming Training en Opleiding.

Prestatie-indicator 4.10.2.

RIMO Limburg participeert aan de werkgroep VTO binnen Viboso.

Prestatie-indicator 4.10.3.

RIMO Limburg heeft een duidelijke beleidsvisie op VTO.

Prestatie-indicator 4.10.4.

Er is ieder jaar een VTO-plan binnen de organisatie.